

Nastava hrvatskoga jezika u 1. razredu osnovne škole - usporedba programskog i kurikulskog planiranja

Kušan, Lucija

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:674290>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-30**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE

LUCIJA KUŠAN
DIPLOMSKI RAD

NASTAVA HRVATSKOGA JEZIKA U 1. RAZREDU OSNOVNE ŠKOLE
– USPOREDBA PROGRAMSKOG I KURIKULSKOG
PLANIRANJA

Čakovec, lipanj 2020.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE
(Čakovec)

DIPLOMSKI RAD

Ime i prezime pristupnika: **Lucija Kušan**

TEMA DIPLOMSKOG RADA: **Nastava hrvatskoga jezika u 1. razredu osnovne škole – usporedba programskog i kurikulskog planiranja**

MENTOR: **izv.prof.dr.sc. Tamara Turza-Bogdan**

Čakovec, lipanj 2020.

Sadržaj

Zahvala	1
Sažetak	1
Summary	2
1. Uvod.....	3
2. Programsko planiranje – Nastavni plan i program, Hrvatski nacionalni obrazovni standard.....	4
2.1. Ciljevi i zadaće odgoja i obrazovanja u osnovnoj školi.....	5
2.2. Temeljne odrednice odgojno-obrazovnoga i nastavnog rada prema HNOS-u.....	6
2.3. Nastavni plan za provedbu nastavnog programa.....	8
3. Nastava hrvatskog jezika u 1. razredu osnovne škole	9
3.1. Cilj i zadaće nastave hrvatskoga jezika u osnovnoj školi	9
3.2. Nastavna područja hrvatskoga jezika u 1. razredu osnovne škole	11
4. Kurikulsko planiranje – temeljni pojmovi	12
4.1. Kurikulska reforma „Škola za život“	14
5. Nacionalni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obrazovno i srednjoškolsko obrazovanje.....	15
5.1. Sastavnice nacionalnog kurikulumu	16
5.2. Svrha Nacionalnog kurikulumu.....	16
5.3. Ciljevi	16
5.4. Generičke kompetencije	17
5.5. Odgojno-obrazovni ciklusi	17
5.6. Načela organizacije odgojno-obrazovnog procesa	18
5.7. Načela učenja i poučavanja.....	18
5.8. Sadržaji učenja i poučavanja	19
5.9. Međupredmetne teme	20
6. Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik	21
6.1. Svrha i opis Kurikuluma nastavnoga predmeta Hrvatski jezik	21
6.2. Odgojno-obrazovni ciljevi učenja i poučavanja	23

6.3. Predmetna područja u organizaciji kurikuluma nastavnoga predmeta hrvatski jezik.....	24
6.4. Odgojno-obrazovni ishodi, sadržaji i razine usvojenosti u 1. razredu osnovne škole u nastavnom predmetu Hrvatski jezik.....	26
7. Vrednovanje.....	27
7.1. Vrednovanje prema HNOS-u.....	27
7.2. Vrednovanje prema Nacionalnom kurikulumu	30
8. Udžbenici.....	34
9. Metodologija istraživanja	37
9.1. Cilj istraživanja	37
9.2. Zadaci istraživanja.....	37
9.3. Uzorak ispitanika	37
9.4. Istraživački instrument/istraživački postupak.....	38
10. Rezultati istraživanja i njihova interpretacija.....	39
11. Zaključak	51
Literatura	52
PRILOZI.....	54
Kratka biografska bilješka	62
Izjava o samostalnoj izradi rada.....	63

Zahvala

Željela bih se zahvaliti svojoj mentorici izv. prof. dr. sc. Tamari Turza-Bogdan na pomoći, savjetima, usmjeravanju i uloženom trudu prilikom izrade ovog diplomskog rada. Također, željela bih se zahvaliti svojoj obitelji na pruženoj podršci prilikom studiranja i svakoj lijepoj upućenoj riječi ohrabrenja. Naravno, veliko hvala i mojim kolegicama, prijateljicama s kojima su studentski dani prošli brže i ljepše. Hvala svim učiteljima i profesorima koji su bili dio mog školskog života. Hvala i svim učiteljima koji su odvojili svoje vrijeme i sudjelovali u anketama za potrebe istraživanja ovog rada.

Hvala Vam!

Lucija Kušan

Sažetak

Nastava hrvatskoga jezika u kurikularnoj reformi najviše se promijenila u 1. razredu osnovne škole. Temeljni dokument za planiranje sadržaja učenja i poučavanja, Nastavni plan i program, zamijenio je Nacionalni kurikulum. Nastavni plan i program bio je dokument programskog planiranja, dok je Nacionalni kurikulum dokument kurikulskog planiranja. Nacionalni kurikulum temeljeni je program kurikulske reforme „Škola za život“ koja se provodi frontalno u 1. i 5. razredu u svim osnovnim školama u Republici Hrvatskoj od školske godine 2019./2020. U Nacionalnom kurikulumu naglasak je na ishodima učenja i poučavanja, a ne na sadržaju učenja i poučavanja. Ono što je najznačajnije je to što sada učenici više ne uče pisati pisana slova u 1. razredu, već uče pisati samo velika i mala tiskana slova. Osim toga postoje još neke razlike između ta dva dokumenta, a navedena su u ovom diplomskom radu. U ovom diplomskom radu navedena su osnovna obilježja dokumenata, sastavnice i svrha, vrednovanje, načela učenja i poučavanja, ciljevi i zadaće. Osim toga, provedeno je istraživanje među učiteljima 1. razreda u Republici Hrvatskoj. Cilj istraživanja bio je uvidjeti mišljenja učitelja o programskom i kurikulskom planiranju, oblicima vrednovanja te upotrebe IKT-a na satovima hrvatskoga jezika.

Ključne riječi: nastava hrvatskoga jezika u 1. razredu OŠ, programsko planiranje, kurikulsko planiranje, kurikularna reforma

Summary

The most prominent change in teaching Croatian language according to curriculum reform happened in the 1st grade of primary school. The key document for planning the contents of learning and teaching used to be Croatian Teaching Plan and Programme which has been replaced by National Curriculum Framework. Croatian Teaching Plan and Programme was the document of programme planning where as National Curriculum Framework is the document of curriculum planning. National Curriculum Framework is the key programme of curriculum reform „School for Life“ which has been frontally implemented in the 1st and 5th grade in all primary schools in the Republic of Croatia since school year 2019/2020.

In National Curriculum Framework the emphasis is on teaching and learning outcomes, not on the contents of teaching and learning. The most important difference is that pupils in the 1st grade learn how to read and write only upper case and lower case printed letters where as before they used to learn handwritten letters as well.

There are some other differences between the two documents which have been explained in this graduation paper. This graduation paper contains basic document features, its components, aim, evaluation, teaching and learning principles, outcomes and tasks. Further more, a research among 1st grade teachers in the Republic of Croatia was conducted. The aim of there search was to get in sight into what teachers think about programme and curriculum planning, evaluation methods and using ICT in teaching Croatian language.

Keywords: teaching Croatian language in the 1st grade of primary school, programme planning, curriculum planning, curriculum reform

1. Uvod

Nastavni predmet Hrvatski jezik najvažniji je predmet tijekom cijelog obrazovnja učenika. Posebice jer je hrvatski jezik službeni jezik u Republici Hrvatskoj i materinski jezik za više od 95% učenika te se sva komunikacija kao i izražavanje odvija na hrvatskom jeziku. Nastavni predmet Hrvatski jezik najzastupljeniji je predmet prema broju sati u svakom razredu osnovnoškolskog obrazovanja. Svjedoci smo svakodnevnih promjena u tehnologiji, ali i u društvu. Prema tome svaka generacija učenika koja ujesen kreće u 1. razred i započinje svoje osnovnoškolsko obrazovanje razlikuje se od prijašnje generacije. Nastavni sadržaj koji će učenici učiti te obrazovna postignuća koja moraju postići određivala su se Nastavnim planom i programom. Nastavni plan i program sada je zamijenio Nacionalni kurikulum. Nacionalni kurikulum temeljeni je dokument koji se koristio u eksperimentalnom programu kurikularne reforme „Škola za život“ koji je započeo u određenim školama u 1. i 5. razredu šk. god. 2018./2019., a zatim i frontalno u 1. i 5. razredu u svim školama u Republici Hrvatskoj od školske godine 2019./2020. Temeljena razlika između ova dva dokumenta, odnosno Nastavnog plana i programa i Nacionalnog kurikuluma, jest ta što je u Nacionalnom kurikulumu u glavnom fokusu ishod učenja i poučavanja, a ne sadržaj učenja i poučavanja.

2. Programsko planiranje – Nastavni plan i program, Hrvatski

nacionalni obrazovni standard

Nastavni plan i program za osnovnu školu je temeljni dokument za programsko planiranje nastave. Nastavni plan i program za osnovnu školu donosi se temeljem Zakona o osnovnom školstvu, a donosi ga ministar znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske. On sadržajno donosi Nastavne planove i to plan nastavnog rada po predmetima i po razredima - od I. do VIII. razreda, po tjednom i godišnjem broju sati te ukupnom tjednom i godišnjem broju sati, plan izvannastavnih aktivnosti po razredima, te prema ukupnom tjednom i godišnjem broju sati, plan realizacije posebnih programa učenja stranih i klasičnih jezika, plan dopunskog i dodatnog rada, te sata razrednika te Nastavne programe i to program obveznih nastavnih predmeta strukturalno ujednačen za svaki nastavni predmet – s iznesenim ciljevima, zadaćama, odgojno-obrazovnim sadržajima i rezultatima koje treba postići poučavanjem/učenjem u svakoj temi (odgojno-obrazovna postignuća), program izbornih nastavnih predmeta strukturalno ujednačen – s iznesenim ciljevima, zadaćama, odgojno-obrazovnim sadržajima i ciljevima koje treba postići poučavanjem/učenjem u svakoj temi (odgojno-obrazovna postignuća) te posebne programe učenja stranih i klasičnih jezika – s iznesenim ciljevima, zadaćama, odgojno-obrazovnim sadržajima i ciljevima koje treba postići poučavanjem/učenjem u svakoj temi (odgojno-obrazovna postignuća) (*Zakon o osnovnom školstvu, čl. 22. NN, broj 59/9., 26/93., 27/93., 29/94., 7/96., 59/01., 14/01. i 76/05.*).

Hrvatski nacionalni obrazovni standard usmjeren je na postupno i prilagodljivo podizanje kakvoće poučavanja, znanja i sposobnosti učenja (*Vodič za HNOS, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, 2005.*) HNOS je zaživio u svim osnovnim školama u školskoj godini 2006./2007. Njegova je svrha uputiti i voditi škole prema ostvarenju obveznih obrazovnih ciljeva te prema poželjnim ishodima učenja. On je skup normi koje sadrže standarde odgojno-obrazovnih sadržaja, standarde obrazovnih postignuća (znanja, umijeća i sposobnosti), standarde poučavanja, standarde praćenja i vrednovanja učeničkih postignuća, standarde stručnog osposobljavanja i usavršavanja učiteljstva. Također sadrži standarde za udžbenike, priručnike, radne bilježnice, nastavna sredstva i pomagala, standarde za

opremanje informatičkom opremom, standarde za opremanje radionica tehničke kulture, standarde za opremanje školskih kabineta, standarde za opremanja školskih knjižnica i sl. (*Vodič za HNOS, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, 2005.*)

2.1. Ciljevi i zadaće odgoja i obrazovanja u osnovnoj školi

Osnovna škola obrazovna je i odgojna ustanova. Pa prema tome postoje temeljni ciljevi i zadaće odgoja i obrazovanja u osnovnoj školi. Učenici stječu temeljne kompetencije za život i rad u odrasloj dobi, te ih se priprema za cjeloživotno učenje. Nastavni plan i program navodi da učenike treba osposobiti za razumijevanje i otkrivanje svijeta u kojemu žive, razumijevanju prošlosti i sadašnjosti u svijetu prirode i društva, čovjekovom odnosu prema prirodi i društvu, ljudskom stvaralaštvu, materijalnim i duhovnim vrednotama, te međuljudskim odnosima (*Nastavni plan i program za osnovnu školu, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, 2006.*)

Ciljevi odgoja i obrazovanja u osnovnoj školi su: osigurati sustavan način učenja o svijetu, prirodi, društvu, ljudskim dostignućima, o drugima i sebi; poticati i kontinuirano unaprjeđivati intelektualni, tjelesni, esetski, društveni, moralni, duhovni razvoj učenika, u skladu s njegovim sposobnostima i sklonostima; stvoriti mogućnost da svako dijete uči i bude uspješno; osposobiti učenike za učenje, naučiti ih kako učiti i pomoći im u učenju; pripremiti učenike za mogućnosti i iskušenja koja ih čekaju u životu; poučiti učenike vrijednostima dostojnih čovjeka (*Nastavni plan i program za osnovnu školu, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, 2006.*) Nastavni plan i program navodi kako je važno sve ciljeve i odgojno-obrazovni rad usmjeriti na cjelovit razvoj učenika, ali u skladu s promjenama koje nas okružuju (*Nastavni plan i program za osnovnu školu, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, 2006.*).

Prema Nastavnom planu i programu za osnovnu školu učenike valja poučiti o i osposobiti za življenje prema: najsuremenijima spoznajama iz jezičnoga, matematičkoga, prirodoslovnoga, društvenoga, tehnološkoga, informacijsko-komunikacijskoga, umjetničkoga, znanstveno-tjelesnog područja i područja opće kulture i religije; zahtjevima promjenjivoga svijeta, što iziskuje visoko razvijene spoznajne sposobnosti, sposobnosti apstraktnoga mišljenja, sposobnosti

samostalnoga učenja i samostalnoga rješavanja problema, trajno razvijena intelektualna čuvstva, te sposobnosti za ostvarivanje humanih međuljudskih odnosa; vrijednostima znanja i učenja kao individualnoga i društvenoga dobra; individualnim i kolektivnim pravima i odgovornostima; građanskom moralu, općim kulturnim i civilizacijskim vrijednostima koje izviru iz nacionalne i europske tradicije; temeljnim ljudskim pravima i pravima djece; sadržajima i načelima zdravog življenja; slobodi moralnog rasuđivanja te slobodi mišljenja, svijesti i savjesti; načelima poštivanja različitosti i interkulturalnog razumijevanja (*Nastavni plan i program za osnovnu školu, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, 2006.*).

Prema Nastavnom planu i programu odlike osobnosti kojima treba težiti su: samostalnost, inicijativnost, istraživački duh, stvaralački interes, komunikativnost, poštenje, pravednost, samopouzdanje, poštivanje drugoga i briga o drugome, tolerancija i razumijevanje, samostalno i kritičko mišljenje, miroljubivost, odgovornost, osjećaj za jednakovrijednost i jednakopravnost svih ljudi, solidarnost, suradnički duh te samosvjesnost (*Nastavni plan i program za osnovnu školu, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, 2006.*).

2.2. Temeljne odrednice odgojno-obrazovnoga i nastavnog rada prema

HNOS-u

Hrvatski nacionalni obrazovni standard propisuje temeljne odrednice odgojno-obrazovnog i nastavnog rada koje se odnose na usmjerenost poučavanja učenika. Temeljne odrednice prema Hrvatskom nacionalnom obrazovnom standardu podrazumijevaju: prilagođavanje nastavnih oblika, metoda i sredstva rada pojedinačnim potrebama učenika, kako bi se osigurao odgojno-obrazovni uspjeh svakog učenika; odabir i primjenu nastavnih oblika, metoda i sredstava koji će poticajno djelovati na razvoj svih područja učenikove osobnosti; planiranje i pripremu nastavnog rada u skladu s postavljenim kratkoročnim odgojno-obrazovnim ciljevima i vrijednostima, tako da je svrha učenja određenog odgojno-obrazovnog sadržaja jasna učitelju, učenicima, ali i roditeljima/skrbnicima; uvažavanje učenikovih predznanja i neposrednog iskustva; uzimanje u obzir utjecaj medija i drugih „poučavatelja“ u učenikovom okuženju; planiranje i pripremu školskog i nastavnog rada prema sposobnosti učenika, stvarajući razlikovne sadržaje,

diferencijalne djelatnosti, diferencijalno ustrojstvo i tempo nastave; praćenje učenikovih područja i interesa i uvođenje njemu primjerenih oblika poučavanja i učenja, koji će omogućiti aktivno, samostalno učenje i praktično djelovanje učenika; uporaba primarnih izvora znanja, nastavnih sredstava i drugih izvora koji potiču promatranje, samostalno istraživanje, zaključivanje, znatiželju te učenje *kako učiti*; stvaranje ugodnog razrednog i školskog ozračja koje će održavati interes i motivaciju učenika za učenje; stvaranje školskog i razrednog ozračja koje se temelji na međusobnom poštivanju, iskrenosti, razumijevanju i solidarnosti; upućivanje na samostalno učenje kod kuće, upućivanje u tehnike uspješnog učenja i sustavno praćenje izradbe domaćih zadaća; identificiranje i praćenje darovitih učenika i učenika s teškoćama u učenju; pružanje pomoći učenicima s teškoćama u razvoju i senzibiliziranje ostalih učenika za njihove potrebe, pomoć i suradnju; poticanje razvoja darovitih učenika i omogućivanje njihovoga stvaralaštva; sustavno ocjenjivanje učenika, primjenjivanje različitih vrsta ocjenjivanja s obzirom na odgojno-obrazovne ciljeve, dosljedno pridržavanje standarda ocjenjivanja i redovito, razložno izvješćivanje o učenikovom napretku o učenju i razvoju; redovito praćenje te pravodobno, jasno i razvidno, uobličeno i zbrojno vrjednovanje učenika s konstruktivnim povratnim informacijama o učenikovom napredovanju, razvoju i ponašanju, na način da učenici i roditelji/skrbnici razumiju potrebu odgojno-obrazovnog interveniranja i način daljnjega razvoja i poboljšanja; uvođenje i praćenje samovrjednovanja učenika i međusobnoga vrjednovanja učenika u razredu; ocjenjivanje vlastitoga rada (samovrjednovanje) učitelja glede postavljenih odgojno-obrazovnih ciljeva, načina njihova postizanja i ishoda nastavnoga rada te rada i rezultata učenika; redovitu i trajnu suradnju s drugim učiteljima u obliku rasprava o povezanosti i postojanosti odgojno-obrazovnih sadržaja s drugim odgojno-obrazovnim područjima i/ili predmetima, razmjene mišljenja o vrsnoći metoda i sredstava poučavanja, mogućnosti organizacije i dr., te poticanje profesionalnog entuzijazma; redovitu i trajnu suradnju s roditeljima u smislu jasno podjeljene odgovornosti glede ostvarivanja ciljeva odgoja i obrazovanj u školi, odnosno u nastavi svakoga pojedinog predmeta; razumljivu komunikaciju, dogovorena načela rada u školi, način praćenja učenikova rada kod kuće, i zahtijevanje dosljednosti u njihovu provođenju; djelotvornu iskorištenost vremena na nastavnom satu i u školi (*Nastavni plan i program za osnovnu školu, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa 2006.*).

2.3. Nastavni plan za provedbu nastavnog programa

Nastavni plan za provedbu nastavnog programa sastoji se od nastavnih predmeta (obveznih i izbornih predmeta, posebnih programa klasičnih jezika te ostalih oblika neposrednoga odgojno-obrazovnoga rada), broj sati tjedno (najmanje godišnje) po razredima. Nastava iz nastavnog predmeta Hrvatski jezik u 1. razredu osnovne škole izvodi se 5 sati tjedno, odnosno najmanje 175 sati godišnje. Tako je sve do 7. razreda osnovne škole, kada se nastava hrvatskog jezika umjesto 5 sati tjedno, izvodi 4 sata tjedno, odnosno najmanje 140 sati godišnje (*Nastavni plan i program za osnovnu školu, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, 2006.*). Prema nastavnom planu nastavni predmet Hrvatski jezik najzastupljeniji je predmet u razrednoj nastavi, ali i kasnije. To samo govori o važnosti učenja materinskog jezika od 1. razreda osnovne škole.

3. Nastava hrvatskog jezika u 1. razredu osnovne škole

Hrvatski jezik je najopsežniji predmet u osnovnoj školi i najuže povezan sa svim ostalim predmetima u osnovnoškolskom obrazovanju jer se sva komunikacija ostvaruje na hrvatskom jeziku (*Nastavni plan i program za osnovnu školu, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, 2006.*). Predmet je zastupljen od prvoga do osmoga razreda, a obuhvaća četiri predmetne sastavnice; hrvatski jezik, književnost, jezično izražavanje i medijsku kulturu. Prema načelu unutarpredmetnoga povezivanja zadaće i sadržaji svih predmetnih sastavnica međusobno se prožimaju i nadopunjuju, a prema načelu međupredmetnoga povezivanja funkcionalno se povezuju s ostalim nastavnim područjima (*Nastavni plan i program za osnovnu školu, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, 2006.*). Kao što je već navedeno nastava hrvatskoga jezika u 1. razredu osnovne škole izvodi se 5 sati tjedno, odnosno najmanje 175 sati godišnje.

3.1. Cilj i zadaće nastave hrvatskoga jezika u osnovnoj školi

Prema Nastavnom planu i programu temeljni cilj nastave hrvatskoga jezika je osposobiti učenike za jezičnu komunikaciju koja im omogućuje ovladavanje sadržajima svih nastavnih predmeta i uključivanje u cjeloživotno učenje (*Nastavni plan i program za osnovnu školu, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, 2006.*).

Prema Nastavnom planu i programu ostvarivanje svrhe i zadaća nastave hrvatskoga jezika uključuje ovladavanje standardnim jezikom, a pridonosi: razvoju jezično-komunikacijskih sposobnosti pri govornoj i pisanoj uporabi jezika u svim funkcionalnim stilovima; razvoju literalinih sposobnosti, čitateljskih interesa i kulture; stvaranju zanimanja i potrebe za sadržajima medijske kulture; osvješćivanju važnosti znanja hrvatskoga jezika; razvijanju poštovanja prema jeziku hrvatskoga naroda, njegovoj književnosti i kulturi (*Nastavni plan i program za osnovnu školu, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, 2006.*). Nastavni plan i program govori da nastava hrvatskoga jezika omogućuje učenicima stjecanje znanja, vještina, sposobnosti, stajališta, vrijednosti i navika koje pridonose njihovom osobnom razvoju

i omogućuje im aktivno sudjelovanje u društvu (*Nastavni plan i program za osnovnu školu, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, 2006.*). Prema Nastavnom planu i programu za osnovnu školu zadaće svih sastavnica nastavnoga predmeta određene su s obzirom na to kako pojedina sastavnica pridonosi ostvarivanju temeljnoga nastavnoga cilja (*Nastavni plan i program za osnovnu školu, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, 2006.*).

Kao što je već navedeno predmet Hrvatski jezik obuhvaća četiri predmetne sastavnice: hrvatski jezik, književnost, jezično izražavanje i medijsku kulturu.

Zadaće nastavnoga područja hrvatski jezik su: osposobljavanje učenika za uspješno snalaženje u svakodnevnim priopćajnim situacijama; ovladavanje jezičnim sredstvima potrebnim za uspješnu komunikaciju; osvješčivanje potrebe za jezičnim znanjem; suzbijanje straha od jezika; osvješčivanje razlika između standardnoga jezika i zavičajnih idioma; postupno usvajanje hrvatskoga jezičnog standarda (*Nastavni plan i program za osnovnu školu, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, 2006.*).

Zadaće nastavnog područja jezično izražavanje su: razvoj sposobnosti izražavanja doživljaja, osjećaja, misli i stavova; stvaranje navika uporabe pravogovornih (ortoepskih) i pravopisnih (ortografskih) norma; ostvarivanje uspješne usmene i pismene komunikacije (*Nastavni plan i program za osnovnu školu, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, 2006.*).

Zadaće nastavnoga područja književnosti su: spoznavanje i doživljavanje, tj. primanje (receptija) književnih djela; razvijanje osjetljivosti za književnu riječ; razvijanje čitateljskih potreba; stvaranje čitateljskih navika; osposobljavanje za samostalno čitanje i primanje (receptiju) književnih djela (*Nastavni plan i program za osnovnu školu, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, 2006.*).

Zadaće nastavnoga područja medijska kultura: osposobljavanje za komunikaciju s medijima: kazalištem, filmom, radijem, tiskom, stripom, računalom; primanje (receptija) kazališne predstave, filma, radijske i televizijske emisije; osposobljavanje za vrjednovanje radijskih i televizijskih emisija te filmskih ostvarenja (*Nastavni plan i program za osnovnu školu, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, 2006.*).

3.2. Nastavna područja hrvatskoga jezika u 1. razredu osnovne škole

U Nastavnom planu i programu za osnovnu školu početno čitanje i pisanje označeno je kao najvažnija osobitnost prvog razreda te da se početno čitanje i pisanje provodi cijelu školsku godinu (*Nastavni plan i program za osnovnu školu, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, 2006.*). Prema Nastavnom planu i programu za osnovnu školu svako nastavno područje ima svoje teme, ključne pojmove te obrazovna postignuća tih tema. U 1. razredu osnovne škole nastavno područje početno čitanje i pisanje sadrži ove teme: priprema za početno čitanje i pisanje, svladavanje glasova i slova; početno čitanje; početno pisanje tiskanih slova (latinično pismo); početno pisanje pisanih slova (latinično pismo) (*Nastavni plan i program za osnovnu školu, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, 2006.*).

Teme iz nastavnoga područja jezik su: glas, slovo, riječ; izgovor i pisanje glasova; rečenica; interpunkcija; veliko početno slovo (*Nastavni plan i program za osnovnu školu, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, 2006.*).

Teme iz nastavnoga područja jezično izražavanje su: slušanje i govorenje; postavljanje pitanja i davanje odgovora (razgovor); stvaranje nizova riječi; sastavljanje rečenica od zadanih nizova riječi; dopunjavanje rečenica; pripovijedanje; čitanje; pisanje; pisanje – poštivanje pravopisne norme (*Nastavni plan i program za osnovnu školu, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, 2006.*).

Teme iz nastavnoga područja književnost su: priča; pjesma; lik; lutkarski igrokaz; slikovnica (*Nastavni plan i program za osnovnu školu, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, 2006.*).

Nastavno područje medijska kultura ima ove teme: animirani film; lutkarska predstava; knjižnica (*Nastavni plan i program za osnovnu školu, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, 2006.*). Nastavni plan i program za osnovnu školu sadrži i popis filmova koji se preporučuju za gledanje u 1. razredu osnovne škole, kao i popis djela za lektiru.

4. Kurikulsko planiranje – temeljni pojmovi

Kurikulsko planiranje razlikuje se od programskog planiranja. Kao i programsko planiranje i kurikulsko planiranje ima svoje temeljne pojmove. U ovom poglavlju upoznat ćemo temeljne pojmove kurikulskog planiranja. Colin J. Marsh navodi da je u stvaranje kurikuluma uključen niz različitih ljudi: zaposlenih u školama, istraživači, sveučilišni nastavnici, ljudi u upravnim tijelima, političari te razne interesne skupine (*Marsh, 1994.*). Marsh je u svojoj knjizi Kurikulum: temeljni pojmovi napravio pregled šest glavnih sinoptičkih knjiga o kurikulumu, a da bi bolje objasnio organizaciju pojmova uvrstio je materijal i odredio 5 kategorija o kojima je napisao kratka poglavlja, odnosno module. Svaki modul usmjeren je na ključne pojmove, na njegova glavna obilježja, na jake strane i slabosti (*Marsh, 1994.*).

Prema Maršu pet kategorija su: učeničko gledište, nastavničko gledište, planiranje i razvoj kurikuluma, upravljanje kurikulumom i ideologija kurikuluma (*Marsh, 1994.*). Kategorija učeničko gledište sadrži pet modula, a to su sredine za učenje, kurikulum i spol, skriveni kurikulum, odlučivanje o kurikulumu i ispiti. Svih pet modula je tijesno povezano. Kategorija nastavničko gledište ima četiri modula, a to su: ovlašćivanje, udžbenici, vodstvo i ocjenjivanje. Treća kategorija je planiranje i razvoj kurikuluma, koja sadrži 10 modula. Marsh navodi da treba ispitati modele planiranja. On daje tri modela, a to su Tylerov model planiranja, Walkerov savjetodavni pristup planiranju te nastavnici kao istraživači/akcijsko istraživanje. Ta tri modula daju različite pristupe planiranju kurikuluma. Tylerov model daje jasan niz postupaka planiranja, koji se temelji na znanstveno-racionalnom usmjerenje (*Marsh 1994.*). Walkerov je model mnogo manje praktičan te naglašuje razgovor i međudjelovanje (savjetovanje) članova tima za planiranje (*Marsh 1994.*). Model akcijskog istraživanja usmjeren je na potrebu da razredni nastavnici u školi preuzmu odgovornost za razvoj svojih kurikuluma (*Marsh, 1994.*). U tom je modelu naglasak na zamisli da razredne teškoće budu temelj suradnje, pronalaženja rješenja i uvođenja promjena (*Marsh 1994.*). Četvrta kategorija je upravljanje kurikulumom. Ta kategorija sadrži šest modula. Ti moduli su: uvođenje novina i promjene, upravljanje kurikulumom, uspješne škole i poboljšanje škola, provedba kurikuluma, školska vijeća i ocjenjivanje škola (*Marsh, 1994.*). Zadnja kategorija je ideologija kurikuluma, koja sadrži pet modula. Pet modula su: školski predmeti, reforma

kurikuluma, povijest kurikuluma, teoretiziranje o kurikulumu i rekonceptualisti te sociologija znanja (*Marsh, 1994.*). Prema Dragutinu Rosandiću posebno mjesto među teorijama o programiranju odgojno-obrazovne djelatnosti zauzima teorija kurikuluma (*Rosandić, 2003.*). Rosandić kaže da se pojam curriculumuma različito tumači (*Rosandić, 2003.*). U teoriji se govori o tri osnovna značenja curriculumuma (*Beauchamp, 1983*):

a) curriculum se rabi u značenju sadržaja odgojno-obrazovnog procesa te se tim značenjem izjednačuje s nastavnim planom i programom, planom učenja;

b) curriculum – „kurikulumski sustav“ – upotrebljava se u značenju koje obuhvaća aktivnost što se odnose na planiranje, primjenu i vrednovanje curriculumuma, tj. „proces kojemu je rezultat curriculum shvaćen kao strukturirana serija čestica znanja“;

c) curriculum označava i tehnike kurikularnog planiranja, razvoja curriculumuma, koje predstavljaju operacionalizaciju koncepta kurikulumskoga razvoja (*Rosandić, 2003.*). Rosandić u svojoj knjizi Kurikulski metodički obzori navodi nekoliko definicija kurikuluma različitih autora. Prema Spitzovu tumačenju, curriculum je širi od programa i temelji se na znanstvenoj osnovi (*Rosandić 2003.*). Knaab smatra da se o curriculumu može govoriti samo onda kada se u paradigmu uključuju „što“ (sadržaj), „zašto“ (cilj) i „kako“ (metodički model) (*Rosandić, 2003.*). Izostavljanjem bilo kojeg spomenutog elementa iznevjerava se curriculum (*Rosandić 2003.*). Rumf ističe da se razlika između programa i curriculumuma očituje već u pristupu sadržaja („što“). Program nabroja sadržaje – curriculum govori o znanstvenoj utemeljenosti sadržaja, opravdanosti izbora, povezivanju sadržaja i cilja, o procesima učenja u kojima „sadržaji i ciljevi, povezani s tim sadržajem, stvarno potiču učenje“ (*Rosandić 2003.*). Teorija curriculumuma ima više različitih ustrojstva curriculumuma. Tako V. Poljak uspostavlja peteročlanu strukturu curriculumuma:

1. analiza društvene situacije i utvrđivanje društvenih potreba u odgoju i obrazovanju;
2. na osnovi utvrđenih društvenih potreba stvaraju se programi odgoja i obrazovanja;
3. na osnovi programa planira se i priprema izvođenje odgojno-obrazovnog procesa;
4. prema utvrđenom planu i programu ostvaruje se odgojno-obrazovni proces;

5. u završnoj fazi vrednuju se rezultati, tj. nastupa vrednovanje cjelokupnog curriculumuma (kurikulumskog sustava) (Rosandić, 2003.).

Na osnovu pokazatelja koji se utvrde vrednovanjem provode se dorade, izmjene i dopune, unose se inovacije za novi kurikulumski ciklus (Rosandić 2003.).

4.1. Kurikulska reforma „Škola za život“

“Škola za život” naziv je eksperimentalnog programa čiji je nositelj Ministarstvo znanosti i obrazovanja. U eksperimentalnom programu “Škola za život” u šk.god.2018./2019. sudjelovalo 48 osnovnih i 26 srednjih škola iz svih županija u Republici Hrvatskoj. Osnovne i srednje škole prijavljivale su se putem natječaja za sudjelovanje u eksperimentalnom programu, te ih je Ministarstvo znanosti i obrazovanja odabralo za sudjelovanje u kurikularnoj reformi. Eksperimentalni program provodio se u 1. i 5. razredu osnovnih škola te u 7. razredu za predmete biologija, kemija i fizika. U srednjim se školama provodio u 1. razredu gimnazije u svim predmetima te u 1. razredu četverogodišnjih strukovnih škola u općeobrazovnim predmetima. Cilj eksperimentalnog programa bio je provjera primjenjivosti novih kurikuluma i oblika metoda rada te novih nastavnih sredstava s obzirom na sljedeće ciljeve: povećanje kompetencija učenika u rješavanju problema i povećanje zadovoljstva učenika u školi te motivacija njihovih učitelja i nastavnika (Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2018.).

Od školske godine 2019./2020. Kurikularna reforma počela se provoditi frontalno u 1. i 5. razredu u svim osnovnim školama te u 1. razredu gimnazije u svim predmetima i u 1. razredu četverogodišnjih strukovnih škola u općeobrazovnim predmetima u Republici Hrvatskoj, a eksperimentalni program nastavio se provoditi u eksperimentalnim školama u 2. i 6. razredu osnovne škole te 2. razredu gimnazije i 2. razredu četverogodišnjih strukovnih škola u općeobrazovnim predmetima. Udžbenici za sve učenike osnovnih škola su besplatni te ih financira Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Također, Ministarstvo znanosti i obrazovanja financira i nabavu tableta za učenike koji rade po kurikularnoj reformi.

5. Nacionalni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obrazovno i srednjoškolsko obrazovanje

Nacionalni kurikulum za osnovnoškolski odgoj i obrazovanje polazišni je dokument obveznoga obrazovanja u Republici Hrvatskoj kojim se omogućava razvijanje temeljnih kompetencija bitnih za ostvarivanje osobnih potencijala, nastavak obrazovanja i cjeloživotno učenje što je ujedno i temelj aktivnoga i odgovornoga sudjelovanja u društvu (*Nacionalni kurikulum za osnovnoškolski odgoj i obrazovanje, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2017.*). Nacionalni kurikulum za osnovnoškolski odgoj i obrazovanje nastoji omogućiti učenicima da ostvare svoji puni potencijal, pripreme se za cjeloživotno učenje, budu spremni na suradnju s drugima te aktivno žive u svojim zajednicama (*Nacionalni kurikulum za osnovnoškolski odgoj i obrazovanje, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2017.*). Nacionalni kurikulum za osnovnoškolski odgoj i obrazovanje uvodi podjelu obrazovnog procesa na tri odgojno-obrazovna ciklusa prema razvojnoj dobi učenika (*Nacionalni kurikulum za osnovnoškolski odgoj i obrazovanje, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2017.*). Za svaki pojedini ciklus određuju se specifičnosti pristupa poučavanju, odgojno-obrazovna očekivanja, pristupi vrednovanju te organizacija odgojno-obrazovnoga procesa (*Nacionalni kurikulum za osnovnoškolski odgoj i obrazovanje, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2017.*). Nacionalni kurikulum za osnovnoškolski odgoj i obrazovanje uvodi promjene u organizaciji odgojno-obrazovnog procesa u smislu uvođenja fleksibilnog planiranja učenja i poučavanja na dnevnoj, tjednoj i mjesečnoj razini te pruža autonomiju učiteljima i školama u određivanju načina realizacije odgojno-obrazovnih ciljeva i ishoda te u izboru aktivnosti i sadržaja ishoda uvažavajući individualne razlike u sposobnostima i interesima učenika te specifičnosti pojedine škole, što doprinosi većoj kvaliteti njihova rada (*Nacionalni kurikulum za osnovnoškolski odgoj i obrazovanje, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2017.*).

5.1. Sastavnice nacionalnog kurikulumuma

Nacionalni kurikulum Republike Hrvatske predstavlja sustav koji služi ujednačavanju i podizanju kvalitete odgojno-obrazovnog procesa te ispunjavanju zajedničkih određenih odgojno-obrazovnih ciljeva, očekivanja, ishoda neovisno o odgojno-obrazovnoj ustanovi koji djeca i mlade osobe pohađaju (*Okvir nacionalnoga kurikulumuma, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2017.*). Nacionalni kurikulum Republike Hrvatske čine sljedeće tri sastavnice: 1. sustav nacionalnih kurikulumskih dokumenata, 2. primjena nacionalnih kurikulumskih dokumenata, 3. vrednovanje (*Okvir nacionalnoga kurikulumuma, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2017.*).

5.2. Svrha Nacionalnog kurikulumuma

Prema Nacionalnom kurikulumu osnovnoškolski odgoj i obrazovanje obvezan je za svu djecu i dio je odgojno-obrazovnog sustava (*Nacionalni kurikulum, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2017.*). Nakon osnovnoškolskog obrazovanja djeca, odnosno učenici nastavljaju svoje obrazovanje na srednjoškolskoj razini. Osnovnoškolski odgoj i obrazovanje omogućava stjecanje temeljnoga općeg obrazovanja (znanja, vještina, stavova i vrijednosti) te cjeloviti i uravnoteženi razvoj svih sposobnosti učenika te uključuje osposobljavanje za cjeloživotno učenje te postupno preuzimanje brige i odgovornosti za vlastiti razvoj i život u suvremenome društvu (*Nacionalni kurikulum, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2017.*). Također, osposobljava učenike za učinkovitu interakciju s drugima utemeljenu na uvažavanju različitosti i dobiti drugih te za aktivno i odgovorno sudjelovanje u životu zajednice (*Nacionalni kurikulum, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2017.*).

5.3. Ciljevi

Prema Nacionalnom kurikulumu ciljevi osnovnoškolskoga odgoja i obrazovanja služe ostvarivanju odgojno-obrazovnog sustava koji je određen Okvirom nacionalnog kurikulumuma te su usklađeni sa svrhom osnovnoškolskoga odgoja i obrazovanja. Kao što je već navedeno svrha osnovnoškolskoga odgoja i obrazovanje

je stjecanje temeljnog općeg obrazovanja, a postoje 4 osnovna cilja koja doprinose ostvarivanju svrhe osnovnoškolskoga odgoja i obrazovanja. Osnovni ciljevi su: cjelovit i uravnotežen razvoj svih potencijala učenika, osposobljavanje učenika za nastavak obrazovanja i cjeloživotno učenje, odnos učenika s drugima utemeljen na suradnji i međusobnom uvažavanju, aktivno i odgovorno sudjelovanje učenika u životu zajednice (*Nacionalni kurikulum, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2017.*).

5.4. Generičke kompetencije

Prema Nacionalnom kurikulumu generičke kompetencije određuju se kao međusobno povezan sklop znanja, vještina i vrijednosti koje se mogu primjenjivati u različitim situacijama te zajedno s predmetnim kompetencijama koje se razvijaju u područjima kurikuluma i međupredmetnih tema predstavljaju temeljne kompetencije koje se stječu tijekom osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja (*Nacionalni kurikulum, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2017.*). Razvoj generičkih kompetencija nije jednostavan i brzi proces već iziskuje dugo vremena. Ono što je važno napomenuti je da razvoj generičkih kompetencija ne zavšava osnovnoškolskim odgojem i obrazovanjem, ali kompetencije koje se razvijaju u tom razdoblju temelj su za nastavak obrazovanja i života. Tijekom osnovnoškolskoga odgoja i obrazovanja učenici trebaju razviti i steći generičke kompetencije koje se dijele na tri veće cjeline: oblici mišljenja, oblici rada i korištenje alata te osobni i socijalni razvoj (*Nacionalni kurikulum, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2017.*).

5.5. Odgojno-obrazovni ciklusi

Sustav odgoja i obrazovanja u Republici Hrvatskoj organizira se na tri odgojno-obrazovne razine: na razini ranog i predškolskoga odgoja i obrazovanja, na razini osnovnoškolskoga odgoja i obrazovanja i na razini srednjoškolskoga odgoja i obrazovanja (*Okvir nacionalnog kurikuluma, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2017.*). Okvir nacionalnoga kurikuluma određuje rani i predškolski sustav odgoja i obrazovanja kao cjelovit odgojno-obrazovni ciklus i pet odgojno-obrazovnih ciklusa u osnovnoškolskome i srednjoškolskome odgoju i obrazovanju koji obuhvaćaju

razdoblje od predškole do svih vrsta srednjoškolskoga obrazovanja kako za postojeću strukturu odgoja i obrazovanja (predškola + osmogodišnja osnovna škola + postojeće trajanje srednje škole (1+8+3/4)) tako i za onu predviđenu strukturnim promjenama iskazanim u Strategiji obrazovanja, znanosti i tehnologije (devetogodišnja osnovna škola i postojeće trajanje srednje škole (9+3/4)) (*Okvir nacionalnog kurikulumu, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2017.*). U prvi ciklus ulaze predškola te 1. i 2. razred osnovne škole, 2. ciklus je od 3. do 5. razreda osnovne škole, 3. ciklus od 6. do 8. razreda osnovne škole, 4. ciklus uključuje četverogodišnje srednjoškolske programe (odgojno-obrazovni proces u 1. i 2. razredu srednje škole) i trogodišnje srednjoškolske programe (odgojno-obrazovni proces u 1. razredu srednje škole) te 5. ciklus koji se odvija u četverogodišnjim srednjoškolskim programima (odgojno-obrazovni proces u 3. i 4. razredima srednje škole) i trogodišnjim srednjoškolskim programima (odgojno-obrazovni proces u 2. i 3. razredu srednje škole) (*Okvir nacionalnog kurikulumu, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2017.*).

5.6. Načela organizacije odgojno-obrazovnog procesa

Načela organizacije odgojno-obrazovnog procesa prisutna su na svim razinama i u svim vrstama odgoja i obrazovanja u Republici Hrvatskoj. Načela organizacije odgojno-obrazovnog procesa su: 1. autonomija, individualizacija i izbornost; 2. usmjerenost prema suradnji i otvorenost prema zajednici; 3. poticajno i sigurno okruženje (*Okvir nacionalnog kurikulumu, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2017.*).

5.7. Načela učenja i poučavanja

Okvir nacionalnoga kurikulumu postavlja načela učenja i poučavanja, koja se uvažavaju u ostalim nacionalnim kurikularnim dokumentima i koja predstavljaju osnovu planiranja i poticanja učenja i poučavanja na različitim razinama i vrstama odgoja i obrazovanja (*Okvir nacionalnog kurikulumu, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2017.*). Propisana načela su: 1. uvažavanje individualnih razlika; 2. aktivna uloga djece i mladih osoba; 3. svrhovitost i povezanost sa životnim

iskustvom; 4. poticanje složenijih oblika mišljenja; 5. poticanje suradnje; 6. međusobna povezanost iskustva učenja i povezanost s prethodnim znanjima i iskustvima; 7. motivirajuća iskustva; 8. izazovna iskustva (*Okvir nacionalnog kurikuluma, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2017.*).

5.8. Sadržaji učenja i poučavanja

Opisi područja kurikuluma i međupredmetnih tema, ciljevi učenja i poučavanja, ključne domene/makrokoncepti te očekivanja za sva područja kurikuluma i međupredmetne teme iskazana po domenama/makrokonceptima i odgojno-obrazovnim ciklusima preuzeti su iz kurikularnih dokumenata pojedinih područja i međupredmetnih tema (*Nacionalni kurikulum, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2017.*). U osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju razvija se svih sedam područja kurikuluma navedenih u Okviru nacionalnog kurikuluma i određenih u: Nacionalnom dokumentu jezično-komunikacijskog područja kurikuluma, Nacionalnom dokumentu matematičkog područja kurikuluma, Nacionalnom dokumentu prirodoslovnog područja kurikuluma, Nacionalnom dokumentu tehničkog i informatičkog područja kurikuluma, Nacionalnom dokumentu društveno-humanističkog područja kurikuluma, Nacionalnom dokumentu umjetničkog područja kurikuluma, Nacionalnom dokumentu tjelesnog i zdravstvenog područja kurikuluma (*Nacionalni kurikulum, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2017.*). Odgojno-obrazovna očekivanja u dokumentima područja kurikuluma određena su na kraju pojedinih odgojno-obrazovnih ciklusa, a za osnovnoškolski odgoj i obrazovanje odnose se na 1., 2. i 3. odgojno-obrazovni ciklus (*Nacionalni kurikulum, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2017.*). Svako područje kurikuluma ima tri domene, označene sa A, B i C. Domena A odnosi se opis pojedinog područja kurikuluma, domena B sadrži odgojno-obrazovne ciljeve učenje i poučavanja područja kurikuluma, a domena C domene/makrokoncepte u organizaciji pojedinog područja kurikuluma.

5.9. Međupredmetne teme

Ono što nalazimo u Nacionalnom kurikulumu su i međupredmetne teme. Međupredmetnih tema je sedam, a to su Osobni i socijalni razvoj, Zdravlje, Održivi razvoj, Učiti kako učiti, Poduzetništvo, Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije te međupredmetna tema Građanski odgoj i obrazovanje. U osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju razvija se svih sedam međupredmetnih tema (*Nacionalni kurikulum, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2017.*).

6. Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik

Kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik jedinstven je dokument kojim su povezane sve razine odgojno-obrazovnog procesa u kojima se uči i poučava hrvatski jezik: osnovnoškolski i srednjoškolski odgoj i obrazovanje, tj. gimnazijsko, strukovno i umjetničko obrazovanje (*Ministarstvo znanosti i obrazovanja, 2018.*). U strukturu Kurikuluma nastavnoga predmeta Hrvatski jezik ulazi opis predmeta, odgojno-obrazovni ciljevi učenja i poučavanja, predmetna područja u organizaciji nastavnoga predmeta, odgojno-obrazovni ishodi po razredima i predmetnim područjima, povezanost s drugim odgojno-obrazovnim područjima, učenje i poučavanja predmeta te vrednovanje ishoda u predmetu. Prema Nacionalnom kurikulumu nastavnoga predmeta Hrvatski jezik navedeno je da odgojno-obrazovni ciljevi učenja i poučavanja predmeta predstavljaju opća, najšire određena očekivanja o tome što će učenici znati i moći učiniti kao rezultat učenja i poučavanja predmeta Hrvatski jezik (*Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2018.*). Kako je navedeno u Nacionalnom kurikulumu nastavnoga predmeta Hrvatski jezik odgojno-obrazovni ishodi predstavljaju jasne i nedvosmislene iskaze očekivanja od učenika u pojedinoj godini učenja i poučavanja predmeta, a proizlaze iz odgojno-obrazovnih ciljeva učenja i poučavanja predmeta Hrvatski jezik (*Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2018.*).. Odgojno-obrazovni ishodi razvijaju se od 1. razreda osnovne škole pa sve do završnog razreda srednje škole, a određeni su kao znanja, vještine, stavovi i vrijednosti (*Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2018.*).. Također, međupredmetne teme i druga odgojno-obrazovna područja uključena su i povezana s Kurikulumom.

6.1. Svrha i opis Kurikuluma nastavnoga predmeta Hrvatski jezik

Hrvatski jezik je službeni jezik u Republici Hrvatskoj te se na njemu obrazuju svi učenici u hrvatskim školama i drugim odgojno-obrazovnim ustanovama. Komunikacija na hrvatskom jeziku je temelj za učenje, izražavanje i sporazumijevanje u svim ostalim nastavnim predmetima. U Nacionalnom

kurikulumu nastavnoga predmeta Hrvatski jezik piše kako učenici učeći hrvatski jezik ovladavaju komunikacijskom jezičnom kompetencijom na svim djelatnim idiomima hrvatskoga jezika te stječu osnove čitalačke, medijske, informacijske i međukulturne pismenosti što je preduvjet osobnomu razvoju, uspješnom školovanju, cjeloživotnom učenju te kritičkomu odnosu prema nizu pojava u društvenome i poslovnom životu (*Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2018.*).

Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik govori kako je svrha učenja i poučavanja nastavnog predmeta Hrvatski jezik osposobljavanje učenika za jasno, točno i prikladno sporazumijevanje hrvatskim standardnim jezikom, usvajanje znanja o jeziku kao sustavu, slobodno izražavanje misli, osjećaja i stavova te spoznavanje vlastitoga, narodnog i nacionalnog jezično-kulturnog identiteta (*Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2018.*). Glavni naglasak je na učenicima te je sve usmjereno prema njima. Kurikulum navodi da se učenicima omogućuje primanje, razumijevanje, vrednovanje i stvaranje različitih govornih i pisanih tekstova primjenom komunikacijskih strategija (*Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2018.*). Učenici shvaćaju koja je važnost i vrijednost uporabe hrvatskog standardnog jezika te pravilne kulturne komunikacije. Također, učenici shvaćaju važnost očuvanja hrvatskih dijalekata i govora te bogatstva izražavanja na mjesnom govoru. Prema Kurikulumu učenicima se omogućuje razumijevanje i prihvaćanje međukulturnih razlika te uočavanje i prevladavanje kulturnih i jezičnih stereotipa i predrasuda pri čemu poštuju i uvažavaju jezike drugih naroda (*Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2018.*). Kurikulum uvažava kognitivne i jezične faze razvoja učenika te potiče cjelovito ostvarivanje njihovih potencijala pri čemu je ključan doživljaj radosti i uspjeha u učenju o hrvatskom jeziku, književnosti i kulturi (*Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2018.*). Načela na kojima se temelji kurikulum su: načelo komunikacijske i estetske funkcionalnosti, načelo teksta, načelo cjelokupnosti komunikacijske jezične prakse, načelo standardnoga jezika i zavičajnosti, načelo razlikovanja i povezivanja jezičnih razina, načelo stvaralaštva u jeziku i putem jezika te opća načela postupnosti, primjerenosti, zanimljivosti i

unutarpredmetne povezanosti i uravnoteženosti (*Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2018.*). Kako je navedeno u Kurikulumu tim se načelima potiče razvoj integriteta, jezičnoga i kulturnog identiteta, osjećaj domoljublja, nacionalne pripadnosti i pripadnosti višekulturnoj i višejezičnoj zajednici europskih naroda (*Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2018.*).

6.2. Odgojno-obrazovni ciljevi učenja i poučavanja

U Nacionalnom kurikulumu nastavnoga predmeta Hrvatski jezik navedeni su slijedeći odgojno-obrazovni ciljevi učenja i poučavanja:

učenik:

— ovladava temeljnim jezičnim djelatnostima slušanja, govorenja, čitanja, pisanja te njihovim međudjelovanjem, jezičnim znanjem i znanjem o hrvatskome standardnom jeziku kao sustavu

— stvara pisane i govorne tekstove različitih sadržaja, struktura, namjena i stilova te razvija aktivan rječnik; stječe naviku i potrebu za čitanjem i pisanjem različitih neprekinutih, isprekidanih, mješovitih i višestrukih tekstova u osobne, obrazovne, javne i poslovne svrhe

— čita i interpretira reprezentativne tekstove hrvatske i svjetske književnosti na temelju osobnoga čitateljskoga iskustva i znanja o književnosti te razvija kritičko mišljenje i literarni ukus

— otkriva različite načine čitanja razvijajući iskustva čitanja koja oblikuju i preoblikuju osobna iskustva te otvaraju nove perspektive, potiču razvoj literarnoga ukusa, mašte i refleksiju o svijetu, sebi i drugima

— pronalazi u različitim izvorima sadržaje i informacije o kojima kritički promišlja, procjenjuje njihovu pouzdanost i korisnost, prepoznaje kontekst i namjeru autora te primjenjuje višestruku pismenost, samostalno rješava probleme i donosi odluke

— razvija vlastiti jezično-kulturni identitet komunikacijom na jednom ili više djelatnih jezičnih idioma hrvatskoga jezika, poštuje različite jezične i kulturne zajednice i njihove vrijednosti, jača nacionalni identitet i pripadnost narodu i državi

upoznavanjem i njegovanjem kulturno-povijesne baštine te izgrađuje vlastiti svjetonazor i njeguje moralne i estetske vrijednosti (*Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2018.*).

6.3. Predmetna područja u organizaciji kurikuluma nastavnoga predmeta hrvatski jezik

U predmetu Hrvatski jezik međusobno su povezana tri područja, a to su Hrvatski jezik i komunikacija, Književnost i stvaralaštvo te Kultura i mediji. U svim se predmetnim područjima razvija komunikacijska jezična kompetencija i potiče se ovladavanje jezičnim djelatnostima slušanja, govorenja, čitanja, pisanja te njihovim međudjelovanjem; ujedno se potiče razvoj rječnika (*Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2018.*). Predmetno područje Hrvatski jezik i komunikacija temelji se na učenju i poučavanju jezičnim znanjima te na ovladavanju jezikom kao sustavom s uporabnoga stajališta (*Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2018.*).

Predmetno područje Književnost i stvaralaštvo utemeljeno je na čitanju i recepciji književnoga teksta koji je iskaz umjetničkoga, jezičnog, spoznajnog i osobnog poimanja svijeta i stvarnosti (*Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2018.*).

Predmetno područje Kultura i mediji odnosi se na istraživanje veza između tekstova i njihovih oblika, između kultura življenja i društvenih odnosa, međuodnosa autora i publike te visoke umjetnosti i popularne kulture (*Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2018.*).

U Nacionalnom kurikulumu nastavnoga predmeta Hrvatski jezik predmetno područje Hrvatski jezik i komunikacija obuhvaća stjecanje: jezične, uporabne, strategijske i društvenojezične kompetencije; vještina komunikacije i suradnje s drugima u različitim kontekstima, medijima i komunikacijskim situacijama; komunikacijskih strategija radi razumijevanja i stvaranja teksta na temelju prije stečenoga znanja i

učenja; sposobnosti pomnoga čitanja obavijesnih i književnih tekstova, sposobnosti analize i interpretacije teksta te razumijevanja konteksta i značenjskih slojeva; kompetencije stvaranja tekstova različitih vrsta i funkcionalnih stilova; svijesti o sebi kao osobi koja izgrađuje, poštuje i izražava vlastiti (jezični) identitet te poštuje identitet drugih u okviru jezične i kulturno-jezične govorne zajednice (*Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2018.*).

Predmetno područje Književnost i stvaralaštvo obuhvaća: razumijevanje, interpretaciju i vrednovanje književnoga teksta sa svrhom osobnoga razvoja, stjecanja i razvijanja znanja i stavova te vlastitoga stvaralaštva; razumijevanje stvaralačke i umjetničke uloge jezika i njegova kulturnoga značenja; stjecanje književnoteorijskih i književnopovijesnih znanja te uvida u reprezentativne tekstove hrvatske i svjetske književnosti radi razvoja stvaralačkoga i kritičkog mišljenja o književnome tekstu te proširivanja vlastitoga iskustva čitanja; povezivanje jezičnih djelatnosti, aktivne uporabe rječnika i stečenoga znanja sa svrhom dubokoga i asocijativnog razumijevanja teksta; potrebu za čitanjem književnih tekstova i pozitivan stav prema čitanju iz potrebe i užitka; osobni i nacionalni kulturni identitet te razumijevanje općekulturnoga nasljeđa; razvoj kreativne verbalne i neverbalne komunikacije; stvaralačko izražavanje potaknuto različitim iskustvima i doživljajima književnoga teksta (*Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2018.*).

Predmetno područje Kultura i mediji obuhvaća: kritički odnos prema medijskim porukama, razumijevanje utjecaja medija i njihovih poruka na društvo i pojedinca; stvaranje medijskih poruka i njihovo odgovorno odašiljanje; razumijevanje kulture s gledišta svakodnevnoga života, s društvenoga gledišta, kulture u odnosu na popularnu kulturu i kulture u odnosu prema književnosti i ostalim umjetnostima te utjecaj kulture na oblikovanje vlastitoga kulturnog identiteta; poticanje svjesnosti o jedinstvenosti i vrijednosti različitih mišljenja, stavova i ideja, društava i kultura sa svrhom uspješne komunikacije te razumijevanja drugih i drukčijih (*Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2018.*).

6.4. Odgojno-obrazovni ishodi, sadržaji i razine usvojenosti u 1. razredu osnovne škole u nastavnom predmetu Hrvatski jezik

Odgojno-obrazovni ishodi se u svakom razredu proširuju i produbljuju zato se neke sastavnice ne ponavljaju u slijedećim odgojno-obrazovnim ciklusima jer se smatraju usvojenima. Prema Nacionalnom kurikulumu nastavnoga predmeta Hrvatski jezik sastavnice razrade ishoda proširuju se, produbljuju i razvijaju u ciklusima kompleksnijim sadržajima i aktivnostima, a učenicima se učenjem i poučavanjem omogućuje uvježbavanje i utvrđivanje znanja, automatizacija vještina i razvoj stavova i vrijednosti (*Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2018.*). Odgojno-obrazovne ishode čine tri sastavnice: odgojno-obrazovni ishod, razrada ishoda i razine usvojenosti ishoda (*Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2018.*). Oznake odgojno-obrazovnih ishoda su: A – predmetno područje Hrvatski jezik i komunikacija, B – predmetno područje Književnost i stvaralaštvo; C – Kultura i mediji. Primjeri odgojno-obrazovnih ishoda: A.1. - predmetno područje Hrvatski jezik i komunikacija, prvi razred; B.1.1. predmetno područje Književnost i stvaralaštvo, prvi razred, ishod jedan: Učenik izražava svoja zapažanja, misli i osjećaje nakon slušanja/čitanja književnoga teksta i povezuje ih s vlastitim iskustvom (*Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2018.*). U Nacionalnom kurikulumu nastavnoga predmeta Hrvatski jezik nabrojani su ishodi za svaki razred, razrada svakog ishoda te razina usvojenosti ishoda. Razina usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda može biti zadovoljavajuća, dobra, vrlo dobra ili iznimna (*Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2018.*).

7. Vrednovanje

Vrednovanje je važna sastavnica odgojno-obrazovnog procesa. Vrednovanje u programskom planiranju razlikuje se od vrednovanje u kurikulskom planiranju. Osim formativnog i sumativnog vrednovanja, uvodi se vrednovanje kao učenje, vrednovanje za učenje, samovrednovanje i vršnjačko vrednovanje.

7.1. Vrednovanje prema HNOS-u

Prema Melaniji Slaviček cjeloviti sustav vrednovanja sastoji se od utemeljenja školskoga vrednovanja na jedinstvenom pristupu i metodologiji (standardi, stručni materijali), uvođenja nacionalnoga vrednovanja i nacionalnoga ispitivanja te praćenja i vrednovanja kakvoće školskoga sustava na temelju indikatora (europski indikatori) (*Slaviček, 2008.*). Ona kaže kako su indikatori pokazatelji kakvoće školskoga sustava. Prema tome praćenje i vrednovanja kakvoće školskoga sustava složen je proces koji uključuje: redovito prikupljanje podataka o promjenama u odgoju i obrazovanju, procjenjivanje radi usporedbe tih podataka s dostupnim obrazovnim pokazateljima (indikatorima i standardima), utvrđivanje stanja i poduzimanje daljnjih mjera radi sustavnoga poboljšanja školstva (*Slaviček, 2008.*). Melanija Slaviček navodi da na osnovi Europskoga izvješća o kakvoći školskoga obrazovanja koriste se četiri skupine indikatora s ukupno 16 indikatora za vrednovanje školskog sustava. Četiri skupine indikatora su: indikatori postignuća učenika (matematika, materinji jezik, prirodoslovlje, informacijske i komunikacijske tehnologije, strani jezici, učiti kako učiti, građanski odgoj), indikatori uspješnosti i prijelaza (pokazatelji o prolaznosti u viši razred, pokazatelji o završavanju srednje škole, sudjelovanje u tercijarnome obrazovanju), indikatori praćenja obrazovanja (upravljanje školskim obrazovanjem, sudjelovanje roditelja) te indikatori izvora i struktura (obrazovanje i usavršavanje učitelja, obuhvat djece u vrtićima, broj učenika u odnosu na broj računala, trošak obrazovanja po učeniku) (*Slaviček, 2008.*). Sastavnice sustava vrednovanja u odgoju i obrazovanju su školsko ili unutarnje vrednovanje, vanjsko vrednovanje i samovrednovanje (*Slaviček, 2008.*).

Također, imamo načela vrednovanja. Načela vrednovanja su: 1. mjerila vrednovanja moraju biti usklađena s ciljevima učenja; 2. procjena o napredovanju u učenju mora biti stalan dio poučavanja; 3. koristiti višestruke metode evaluacije i višestruke izvore informacije; 4. vrednovati treba i proces učenja i postignuća u učenju (Slaviček, 2008.). Za cjelovito vrednovanje nužno je odrediti standarde na temelju kojih se vrednuju postignuća učenika, rad učitelja i škola. HNOS propisuje skup normi koje sadrže: Standarde odgojno-obrazovnih sadržaja, Standarde obrazovnih postignuća (znanja, umijeća i sposobnosti), Standarde poučavanja, Standarde praćenja i vrednovanja učeničkih postignuća, Standarde stručnog osposobljavanja i usavršavanja učiteljstva (*Vodič kroz HNOS za osnovnu školu, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, 2005.*). Školsko ili unutarnje vrednovanje je vrednovanje postignuća učenika u usvajanju i razvoju znanja i vještina i u razvoju sposobnosti (Slaviček, 2008.). Unutarnje vrednovanje je sastavnica unutarnje organizacije odgojno-obrazovnog procesa u nastavi. Tu vrstu vrednovanja provode učitelji, a rezultat su školske ocjene koje se upisuju u razredne knjige (imenike) (Slaviček, 2008.).

Pravila ocjenjivanja propisana su Pravilnikom o načinu praćenja i ocjenjivanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi, NN 92/95 te postoji ljestvica ocjena od 1 do 5. Načini vrednovanja učenika su usmeni i pisani, a vrednuju se znanja i umijeća (Slaviček, 2008.). Instrumentarij pripremaju i izrađuju sami učitelji ili se nalaze u priručnicima različitih autora (Slaviček, 2008.). Sustavi vrednovanja mogu se podijeliti u tri skupine: 1. cjelogodišnje usmeno i pisano praćenje učenikova napredovanja te na kraju školske godine donošenje završnoga suda o učenikovu znanju; 2. vrednovanje učeničkoga znanja na temelju ispita (testova) na kraju školske godine; 3. kombiniranje obaju sustava vrednovanja (Slaviček, 2008.). Prema Pravilniku o praćenju i ocjenjivanju u osnovnoj i srednjoj školi praćenje učenika je sustavno bilježenje zapažanja o razvoju učenikovih interesa, motivacije i sposobnosti, njegovih postignuća i njegova odnosa prema radu, provjeravanje je sustavno praćenje, ispitivanje i vrednovanje učenikovih postignuća tijekom školske godine, a ocjenjivanje je postupak vrednovanja svih važnih činjenica o učenikovim postignućima tijekom praćenja, provjeravanja i ispitivanja, a izražava se ocjenom (*Pravilnik o načinu praćenja i ocjenjivanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi, NN 92/95*).

Postoje i elementi ocjenjivanja, a oni su: poznavanje i razumijevanje nastavnih sadržaja, usmeno i pismeno izražavanja, praktična i kreativna primjena naučenoga znanja, razvijesnot vještina, način svladavanja nastavnoga gradiva, napredak u razvoju psihofizičkih sposobnosti (*Pravilnik o načinu praćenja i ocjenjivanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi, NN 92/95*). Kada je riječ o usmenom ispitivanju, učenika se može provjeriti i ocijeniti na svakome nastavnom satu bez najave, ali u istome danu najviše iz dva predmeta (*Pravilnik o načinu praćenja i ocjenjivanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi, NN 92/95*). Pismena provjera je obvezna jedino u hrvatskome i stranim jezicima, te matematici i informatici, ovisno o broju sati, do 6 provjera godišnje (*Pravilnik o načinu praćenja i ocjenjivanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi, NN 92/95*). Inicijalni /uvodni/ test je provjera prethodnog znanje, ne ocjenjuje se. Provjere se provode poslije obrađenih, ali i uvježbanih nastavnih cjelina: najava dva dana prije, uz obavijest o mjerilima ocjenjivanja i opsegu gradiva (*Pravilnik o načinu praćenja i ocjenjivanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi, NN 92/95*).

Nužne sastavnice svakog mjerenja su 1. predmet mjerenja oline (ono što se mjeri): znanje; 2. instrument kojim se mjeri (onaj koji vrednuje): učitelj; 3. tehniku mjerenja (metode vrednovanja) (*Slaviček, 2008.*). Melanija Slaviček navodi kako je iluzorno očekivati da će ista ocjena značiti i jednako znanje u svim hrvatskim školama, pa čak i u istome razredu. Ocjena je objektivna koja ovisi isključivo o učenikovu znanju, a ne o učiteljevu ocjenjivačkome (subjektivnome) tumačenju (*Slaviček, 2008.*). Uzroci slabe metrijske vrijednosti školskih ocjena mogu se podijeliti u dvije skupine: 1. uzroci uvjetovani čimbenicima oline ili predmeta mjerenja (nedovoljna jasnoća i neodređenost odgovora, učenikove verbalne mogućnosti, učenikova mogućnost opažanja i vještoga korištenja percipiranih podataka, učenikova čuvstvena otpornost); 2. čimbenici ocjenjivanja koji ovise o učitelju kao mjernome instrumentu (učiteljeva osobna jednadžba, halo-efekt, logička pogreška, pogreška sredine, pogreška diferencijacije, pogreška kontrasta, sklonost prilagođavanja kriterija ocjenjivanja kvalitete učeničke skupine) (*Slaviček, 2008.*). Također, Slaviček navodi i treću skupinu – čimbenici koji ovise o tehnici ispitivanja i ocjenjivanja. Objektivniji postupci mjerenja znanja uključuju testove znanja, zadatke objektivnoga tipa i zadatke esejističkoga tipa (*Slaviček, 2008.*). Testovi znanja mogu ovisiti o vremenu primjene tijekom školske godine (inicijalni ili dijagnostički testovi, testovi

dostignuća, testovi postignuća) te ovisno o načinu izrade i primjene rezultata (normativni testovi, kriterijski testovi) (Slaviček, 2008.).

Postoje dvije vrste vrednovanja (ocjenjivanja), a to su sumativno i formativno vrednovanje (Slaviček, 2008.). Sumativno vrednovanje je procjena ishoda učenja i poučavanja te govori o kvaliteti učenikovanja znanja nakon pouke, ali i o kvaliteti pouke, provodi se na kraju određenoga obrazovnog razdoblja ili na kraju obrade nastavne cjeline (Slaviček, 2008.). Tehnike koje se najčešće koriste za prikupljanje podataka radi sumativnog vrednovanja su: standardne pisane i usmene provjere znanja, pisanje eseja i testovi (standardizirani mjerni instrumenti) (Slaviček, 2008.). Primjena ovoga sustava vrednovanja rezultira kampanjskim učenjem, orijentacijom na ocjenu umjesto na znanje i primjeren pristup učenju i mogućom selekcijom djece umjesto poticanjem na kvalitetniji rad (Slaviček, 2008.). Formativno vrednovanje predstavlja procjenu kvalitete znanja koje je usvojeno tijekom dijela pouke (Slaviček, 2008.). Rezultat daje povratnu informaciju i učeniku i učitelju o tome koji je dio gradiva dobro naučen, a na kojemu treba još raditi, koja je metoda učenja/poučavanja učinkovita, a koju treba mijenjati, predstavlja polaznu osnovu za planiranje daljnjega učenja i poučavanja (Slaviček, 2008.). Tehnike koje se koriste za prikupljanje podataka radi formativnoga vrednovanja su: izvedba praktičnih zadataka, promatranje i bilježenje učenikova rada tijekom nastave, razgovor učenika i učitelja, učeničke mape i standardne tehnike koje se koriste za sumativno vrednovanje (Slaviček, 2008.). Vrednovanje postignuća učenika treba se temeljiti na nacionalnim standardima vrednovanja učenja vezanim za HNOS, koji su utvrđeni na razini školskih ciklusa, razreda i predmeta (Slaviček, 2008.). Obrazovni ishodi opisi su onoga što učenik mora znati, razumjeti i biti spreman učiniti na kraju određenoga ciklusa učenja i sudjelovanja u procesu obrazovanja (Slaviček, 2008.).

7.2. Vrednovanje prema Nacionalnom kurikulumu

Prema Nacionalnom kurikulumu vrednovanje usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda predstavlja proces prikupljanja informacija i donošenja profesionalnih procjena učitelja o učeničkome učenju i rezultatima učenja (Nacionalni kurikulum, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2017.). Glavni dokument za vrednovanje je

Okvir za vrednovanje procesa i ishoda učenja u osnovnim i srednjim školama Republike Hrvatske, dok se za vrednovanje odgojno-obrazovnih ishoda učenika s teškoćama ili darovitih učenika koriste smjernice Okvira za poticanje i prilagodbu iskustava učenja te vrednovanje postignuća djece i učenika s teškoćama te Okvira za poticanje i prilagodbu iskustava učenja te vrednovanje postignuća darovite djece i učenika (*Nacionalni kurikulum, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2017.*).

Načela vrednovanja prema Nacionalnom kurikulumu su: vrednovanje usmjereno učenju, vrednovanje usvojenosti sveukupnih odgojno-obrazovnih ishoda, transparentnost i pravednost vrednovanja, uravnoteženost unutarnjega i vanjskoga vrednovanja usvojenosti ishoda učenja (*Nacionalni kurikulum, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2017.*).

Postoje tri osnovna pristupa vrednovanju: vrednovanje za učenje, vrednovanje kao učenje i vrednovanje naučenog. Vrednovanje za učenje odvija se tijekom učenja i poučavanja, u pravilu ne rezultira ocjenom, nego kvalitativnom povratnom informacijom i razmjenom iskustava o procesima učenja i usvojenosti znanja i vještina te ima izrazito važnu ulogu za unapređivanje i planiranje budućega učenja i poučavanja (*Nacionalni kurikulum, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2017.*). Vrednovanje kao učenje odnosi se na poticanje učenika na praćenje, refleksiju i samovrednovanje vlastitoga učenja na temelju čega učenici mogu prilagođavati ciljeve učenja i pristupe učenju (*Nacionalni kurikulum, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2017.*). Vrednovanje naučenoga podrazumijeva procjenu razine usvojenosti znanja, vještina i vrijednosti u odnosu na kurikulumom definirane odgojno-obrazovne ishode, njihovu razradu i razine usvojenosti (*Nacionalni kurikulum, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2017.*).

U prvome odgojno-obrazovnom ciklusu nema brojčanog ocjenjivanja, već se se koriste opisni komentari o napredovanju učenika i ostvarenosti odgojno-obrazovnih ishoda. U drugome i trećemu odgojno-obrazovnom ciklusu u postupku ocjenjivanja zadržava se ljestvica školskih ocjena od pet stupnjeva (nedovoljan – 1, dovoljan – 2, dobar – 3, vrlo dobar – 4, odličan – 5) (*Nacionalni kurikulum, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2017.*). U Kurikulumu je navedeno da se prilikom vrednovanja poštuje jedinstvenost svakoga učenika s obzirom na kognitivno, društveno-afektivno i psihomotoričko razvojno područje vrednovanja (*Nacionalni kurikulum nastavnoga*

predmeta Hrvatski jezik, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2018.). Proces vrednovanja motivira učenika na daljni radi, a ujedno je i povratna informacija učenicima, učiteljima i nastavnicima, roditeljima, obrazovnim institucijama i prosvjetnim vlastima (*Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2018.*).

Sastavnice vrednovanja u predmetu proizlaze iz odgojno-obrazovnih ishoda organiziranih u trima predmetnim područjima: Hrvatski jezik i komunikacija (A), Književnost i stvaralaštvo (B) i Kultura i mediji (C) (*Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2018.*). Sastavnice vrednovanja obuhvaćaju: stečena znanja o jeziku, književnosti, medijskoj, kulturnoj i međukulturnoj pismenosti; sposobnost razumijevanja jezičnih, književnih i kulturnih koncepata kojima se znanja usustavljaju i međusobno povezuju i isprepliću u predmetu Hrvatski jezik (unutarpredmetno povezivanje) te povezuju s međupredmetnim temama i drugim predmetima po načelu međupredmetne povezanosti; primjenu znanja i koncepata na razini analize i sinteze te stvaranje novih znanja i koncepata (*Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2018.*). Kao što je već navedeno, tri pristupa vrednovanju su vrednovanje za učenje, vrednovanje kao učenje i vrednovanje naučenog.

Oblici vrednovanja za učenje su: provjera razumijevanja i učenikova napredovanja ciljanim pitanjima, vođenje individualnih savjetodavnih i refleksivnih razgovora s učenicima, predstavljanje učeničkih radova, uvid u učeničke mape (uvidom u učeničke uratke, prikupljane tijekom dužega razdoblja, prati se učenikov napredak), predstavljanje učeničkih projekata, opažanja učeničkih aktivnosti i ponašanja tijekom učenja i poučavanja (frontalno, individualno i suradničko) (*Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2018.*).

Oblici vrednovanja kao učenje su: vođenje individualnih savjetodavnih i refleksivnih razgovora s učenicima, služenje popisima za (samo)procjenu znanja, vještina i sposobnosti, popisima kompetencija za osobnu samoprocjenu i praćenje, obrascima za (samo)procjenu predstavljačkih uradaka, opisnicima za (samo)procjenu suradničkoga učenja, upitnicima, tablicama, ljestvicama procjene, planovima učenja i

njegova ostvarivanja (*Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2018.*).

Oblici vrednovanja naučenog su: usmene provjere, pisane provjere zadatcima zatvorenoga i /ili otvorenog tipa; predstavljanja ili izvedbe: govorni i razgovorni oblici, praktični radovi, projekti; učeničke mape i sl. Provode se prema potrebi/planu i individualnoj procjeni učitelja i nastavnika (*Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2018.*). Kod vrednovanja naučenog postoji sumativno i formativno vrednovanje. Zaključna (pr)ocjena oblikuje se na temelju što više različitih informacija o učenikovu ostvarivanju odgojno obrazovnih ishoda (*Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik, Ministarstvo znanosti i obrazovanja 2018.*)

8. Udžbenici

Uvođenjem reforme „Škola za život“ dolazi i do promjene u konceptu izgleda udžbenika. U prvom razredu učenici više ne uče pisana slova. Pišu samo velikim tiskanim slovima, a mala upoznaju radi razvijanja čitalačkih vještina. Mala slova se uče i zbog toga jer se u prvom razredu uvodi pravilo o pisanju velikog početnog slova u rečenici i pisanje vlastitih imena.

Proučavajući novi udžbenike koji su u prvom razredu, poput Čitam i pišem 1 izdavačke kuće Alfa i Svijet riječi 1 izdavačke kuće Školska knjiga, vidljivo je da su koncipirani tako da učitelj na suvremen način obrađuje nove i zanimljive teme. Učenici su vođeni tako da polaze od osobnih iskustva i spoznaja, a tek onda od činjenica. Razvijaju se kompetencije koje dovode do ostvarenja odgojno-obrazovnih ishoda koji uključuju razvoj vještina, kritičko mišljenje, estetsko vrednovanje, odnos prema sebi i okolini. Može se reći da su udžbenici Čitam i pišem 1 i Svijet riječi 1 prilagođeni tako da odgovaraju na izazove suvremenog poučavanja a obogaćeni su digitalnim sadržajima. Sinergija tiskanog i digitalnog dijela udžbeničkog kompleta pruža sasvim nove mogućnosti prilagodbe, proširivanje i produbljivanje sadržaja, te sasvim nove načine vježbanja i ponavljanja kako bi svaki učenik dosegnuo željeni ishod.

Udžbenici su dizajnirani i ilustrirani tako da kod učenika potiču znatiželju i motivaciju jer u 21. stoljeću dolaze nove generacije učenika. Učenje novih sadržaja počinje od učenikova iskustva i mišljenja, postupno i sustavno dovodeći do ostvarenja ishoda, dok zadaci potiču na stvaranje i primjenu naučenog. Kod učenika se razvijaju komunikacijske vještine jer sadržaji traže komunikaciju, iznošenje i argumentiranje mišljenja, te razvijaju vještinu kritičkog i logičkog razmišljanja. U udžbeniku Čitam i pišem 1 izdavačke kuće Alfa se nalaze i zadaci za samovrednovanje. Očekivanja međupredmetnih tema integrirana su s nastavnim sadržajem, a primjerima i rješenjima priprema se učenike za snalaženje u suvremenom načinu življenja.

U prvom razredu uvijek se, pa tako i sada, velika pozornost pridavala globalnom čitanju i učenju otkrivanjem. U udžbenicima Čitam i pišem 1 i Svijet riječi 1 prvo se kreće s pripremnim razdobljem u kojem učenici globalno čitaju kraće riječi i rečenice

koje su popraćene slikama. Razvija se grafomotorika jer učenici u svoje pisanke pišu različite vrste crta i oblika koji su slični slovima. Česta je i izmjena olovke i bojice kojom se kod učenika omogućava relaksacija mišića šake, vježba pinceta – hvat i koordinacija oka i ruke. Nakon toga, prelazi se na učenje velikih i malih tiskanih slova i obrađuju se književnoumjetnički tekstovi. Istovremeno dok učenici uče čitati i pisati slova kod njih se razvijaju čitalačke kompetencije i izražavanje mišljenja. Kod učenika se potiče čitanje i sa „slikovnicama bez slika“ koje učitelj čita u dijelovima, a učenik zamišlja slike i ilustrira ih, predviđajući što će se dalje dogoditi.

Učitelj ima autonomiju i sam određuje prema sposobnostima svojih učenika kojom će dinamikom imati pripremno razdoblje i učenje tiskanih slova. Tiskana slova se obrađuju prema brain - gym tehnici (prema modelu štapić – kružić) i učestalosti slova u dječjem rječniku. Pjesme, priče i igrokazi koji se nalaze u udžbenicima Čitam i pišem 1 i Svijet riječi 1 temama su bliski djeci i odvođe ih u svijet mašte. U pripremnom razdoblju udžbenici su bogati ilustracijama, kratkim motivacijskim pjesmama i manjim popratnim tekstovima. Njima se potiče razvoj govornih vještina, jezično izražavanje i komunikacija. Udžbenici su koncipirani tako i da prate prirodnu znatiželju djece i učenje kroz igru u skladu s učenikovom dobi. Različiti oblici motivacije (književnoumjetnički tekstovi, brojalice, neknjiževni tekstovi, pripovijedanje po nizu slika, ...) i ostali zanimljivi zadaci omogućavaju raznolikost i dinamiku tijekom učenja novih sadržaja. Pitanja koja su postavljena u udžbenicima potiču i upućuju na traženje informacija iz različitih izvora znanja, a stvaralački zadaci upućuju na rad u paru ili grupi te uključuju izlaganje, argumentiranje, istraživanje i traženje novih rješenja. Zadaci za samoprocjenu omogućavaju učeniku da prati svoj napredak, a učitelju da odredi strategije i metode koje će ga dovesti do željenog cilja – ostvarenje ishoda.

Ilustracije koje se nalaze u udžbenicima su poticaj na govorenje, ali tako da ih učenik mora najprije istražiti. U bogatim ilustrativnim sadržajima učenik pronalazi izdvojene dijelove (motive), raščlanjuje cjelinu na dijelove i shvaća njihovu povezanost. Na taj način vježba analizu teksta (slike) i čitanje (gledanje) s razumijevanjem. Početne ilustracije su uvijek dinamične i potiču učenike na pripovijedanje, zaključivanje i nadopunjavanje, to jest, proširivanje priče.. To kod učenika jača samopuzdanje, potiče kreativnost, usmjerava na detalje i potiče na izražavanje. U udžbenicima Čitam i pišem 1 i Svijet riječi 1 učenje slova većinom

započinje motivacijskim ilustrativnim prikazom u kojoj je glas (slovo) koje se uči vrlo frekventno tako da učenik i sam može uočiti njegovu čestu pojavnost. Osim motivacijskog ilustrativnog prikaza nalaze se različiti tipovi zadataka u kojima se radi na glasovnoj analizi i sintezi riječi i položaju glasa u riječi. Sve se to nalazi i u tiskanoj i u digitalnoj inačici. Pisanje i postupak oblikovanja slova u svim udžbenicima naznačen je u crtovlju. Pravilno oblikovanje slova popraćeno je i video materijalima. Učenik ispisuje slovo, a kasnije riječi ili rečenice od naučenih slova. Nakon oblikovanja slova dolaze zadaci za globalno čitanje, nadopunjavanje riječi ili rečenice naučenim slovima, poticanje govorenja, razgovor o pročitanom, provjera razumijevanja i slično. Zadaci su raznovrsni i često nepredvidljivi pa tako kod učenika osiguravaju zanimljiv i kreativan pristup radu. Važno je napomenuti da se svako slovo (glas) istražuje u neposrednoj stvarnosti čime se pobuđuju asocijacije i učeniku omogućuje da slovo, odnosno njegov oblik, lakše i trajno pamti. Različitim tipovima zadataka vježba se naučeno slovo i povezuju različiti sadržaji. Isto tako, udžbenik Čitam i pišem 1 priprema tekstove za učenike koji su krenuli u prvi razred kao čitači ili polučitači. Ti tekstovi su osmišljeni na način da potiču zaključivanje ili istraživanje. U digitalnim inačicama udžbenika Čitam i pišem 1 učenicima je ponuđeno nekoliko vrsta zadataka (poveži riječ i sliku, dopuni rečenicu, riješi rebus ili križaljku, odigraj društvenu igru, složi puzzle, ...).

Kod obrade medijskih sadržaja vodi se briga da se razvijaju socijalne vještine i pozitivan sustav vrijednosti. Svi sadržaji u prvom razredu koji se obrađuju raspoređeni su prema vremenskom i školskom kalendaru. Ti tekstovi često imaju i zvučni zapis.

9. Metodologija istraživanja

9.1. Cilj istraživanja

U ovom diplomskom radu provodilo se istraživanje na temu Mišljenja učitelja 1. razreda osnovne škole o programskom i kurikulskom planiranju. Cilj istraživanja bio je uvidjeti što učitelji misle o programskom i kurikulskom planiranju, što smatraju kao prednosti programskog, a što kao prednosti kurikulskog planiranja, kao i njihove nedostatke. Kako se od ove školske godine provodi kurikulska reforma, učitelji su bili prvi put upoznati s kurikulskim planiranjem.

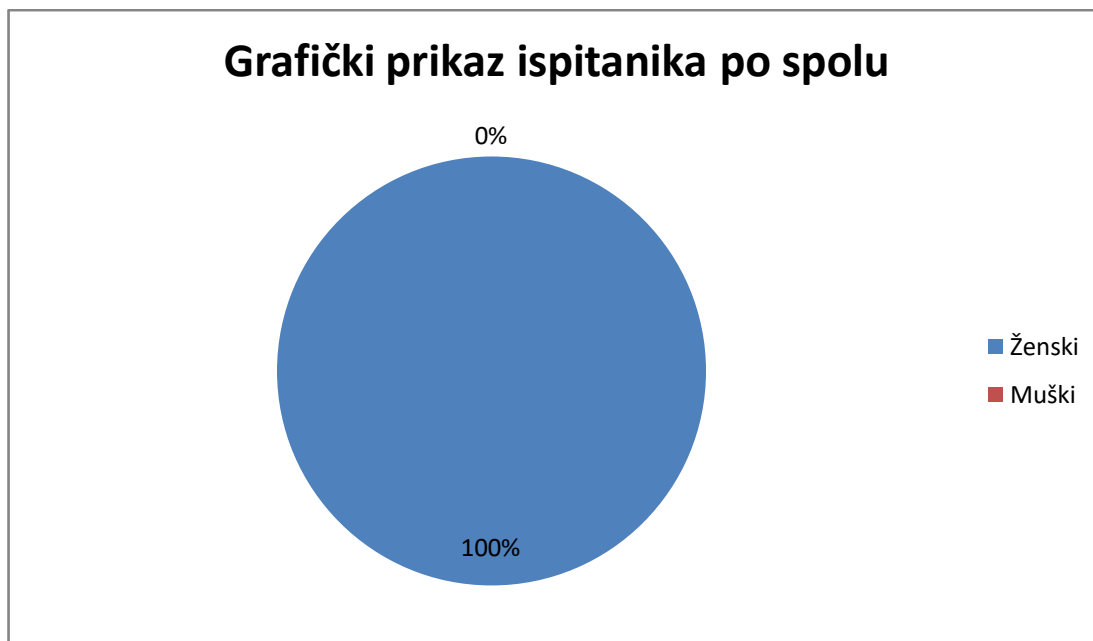
9.2. Zadaci istraživanja

Zadaci istraživanja bili su:

- uvidjeti smatraju li učitelji da sada imaju više slobode u planiranju i odabiru nastavnih sadržaja nego u programskom planiranju
- saznati mišljenja učitelja o novoj raspodjeli usvajanja slova
- saznati koliko dugo traje pripremno razdoblje te kako se provjerava pravilo pisanja velikog početnog slova
- saznati na koji način se odabiru lektirni naslovi
- saznati koje vrste vrednovanja se koriste te kolika je zastupljenost IKT-a u nastavi i u kojim situacijama

9.3. Uzorak ispitanika

U ovom istraživanju sudjelovale su učiteljice razredne nastave u 1. razredu u Republici Hrvatskoj. Uzorak se sastojao od 108 učiteljica.

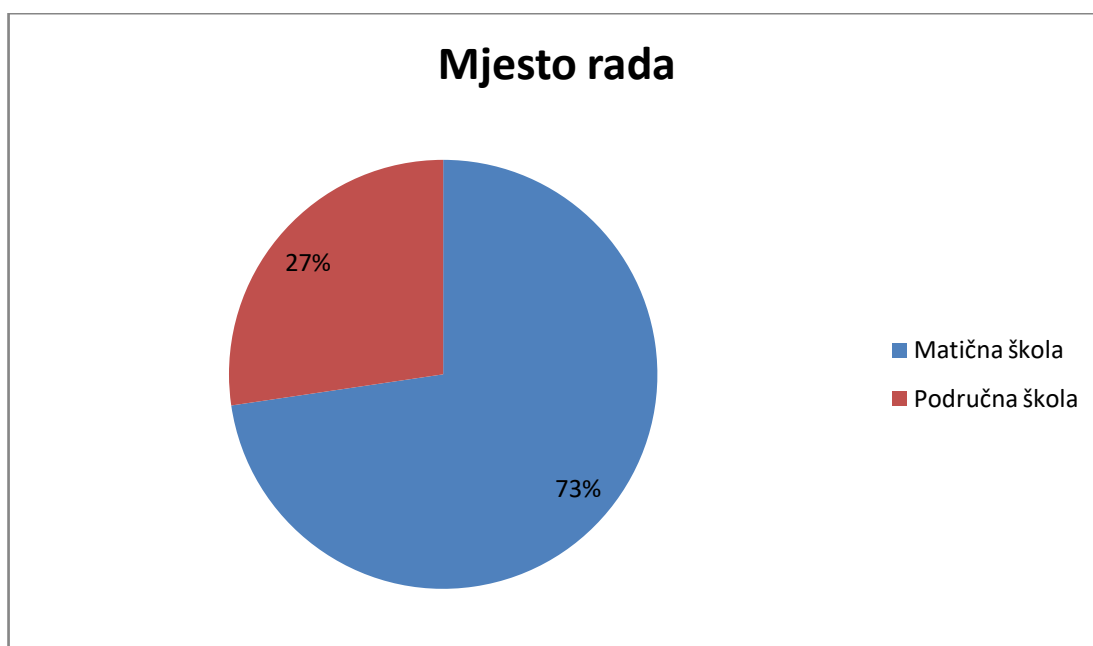
Grafički prikaz 1. Grafički prikaz ispitanika po spolu

9.4. Istraživački instrument/istraživački postupak

Za provođenje ovog istraživanja koristila se *online* anketa koji sadrži 11 pitanja. Anketa se ispunjavala anonimno. Pitanja su otvorenog tipa te su ispitanici mogli iznijeti svoje mišljenje o postavljenom pitanju i obrazložiti svoj odgovor. U predzadnjem pitanju koristila se tablica u kojoj su ispitanici trebali odabrati slažu li se s tvrdnjom, ne slažu se s tvrdnjom, u potpunosti se slažu ili ne slažu s tvrdnjom te niti se slažu niti se ne slažu s tvrdnjom. Zadnje pitanje odnosilo se žele li ispitanici nešto dodati o temi istraživanja.

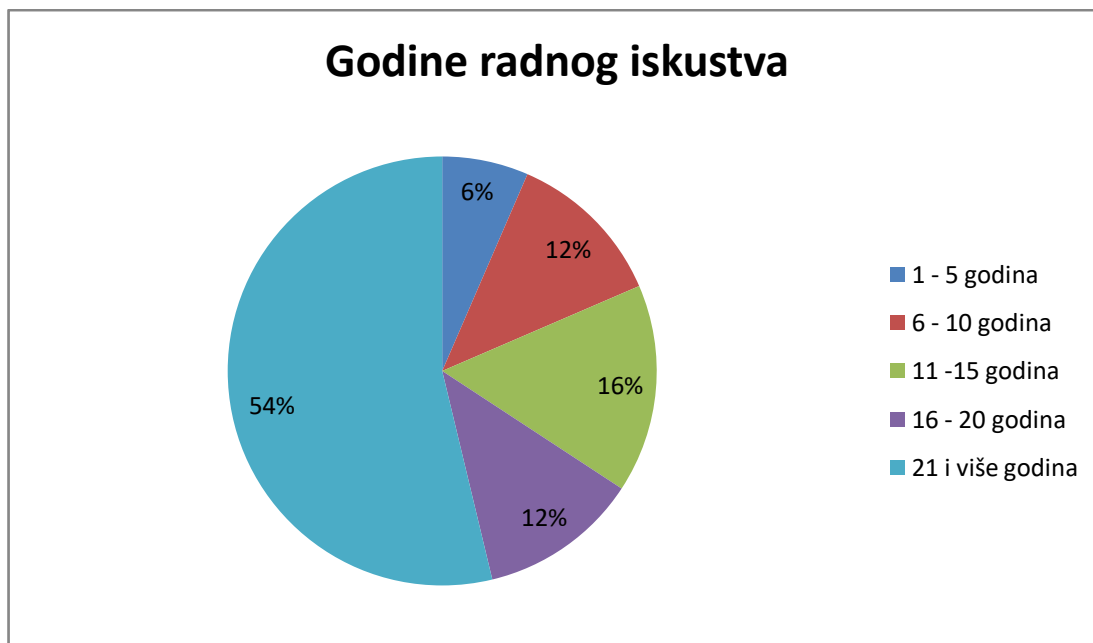
10. Rezultati istraživanja i njihova interpretacija

U ovom istraživanju sudjelovalo je 108 ispitanika koji su dali odgovore na 11 pitanja. Time je došlo do skupa različitih mišljenja i stajališta o temi istraživanja. Prvo pitanje odnosilo se na spol ispitanika, godine radnog iskustva te mjesto rada. Ono što je zanimljivo je to što su svi ispitanici ženskog spola. Najviše ispitanika radi u matičnoj školi, njih 72,2%, dok 27,8% ispitanika radi u područnoj školi.

Grafički prikaz 2. Grafički prikaz ispitanika prema mjestu rada

Najmanji broj ispitanika ima manje od 5 godina radnog staža, svega 6,5% ispitanika. Najveći broj ispitanika, čak njih 53,7%, ima 21 ili više godina radnog iskustva. Njih 12%, ima između 16 i 20 godina radnog iskustva. 12% ispitanika ima između 6 i 10 godina radnog iskustva, a 15,7% ispitanika ima između 11 i 15 godina radnog iskustva.

Grafički prikaz 3. Grafički prikaz ispitanika prema godinama radnog staža

Zatim je slijedilo pitanje u anketi:

1. Smatrate li da sada prema Kurikulumu imate više slobode u planiranju i odabiru nastavnih sadržaja te u njihovoj realizaciji nego prema Nastavnom planu i programu. DA / NE (Objasnite svoj odgovor)

1. pitanje (N = 107)	DA		NE		ISTO	
	N	%	N	%	N	%
	79	73,8	23	21,5	5	4,75

Tablica 1. Prikaz odgovora ispitanika i postotak odgovora na 1. pitanje

Na ovo pitanje odgovorilo je 107 ispitanika. Njih 23 se ne slaže da prema Kurikulumu imaju više slobode u planiranju i odabiru nastavnih sadržaja te njihovoj realizaciji nego prema Nastavnom planu i programu.

Objasnenja za odgovor NE SLAŽEM SE: *tko je želio biti slobodan i kreativan, mogao je to i prije, u granicama, kao i danas; smatraju da su dosada imali slobodu kreiranja nastavnog procesa i u potpunosti su ga mogli prilagoditi sposobnostima učenika; sve je propisano kao i prije; jedan ispitanik smatra da je sve prenatrpano nepotrebnim informacijama i podacima; sve je još uvijek previše normirano; sloboda je ugušena gomilom pisanja jednog te istog, nepotrebna administracija te forma ne*

smije biti važnija od sadržaja; organizacija nastave se nije promijenila; jedan ispitanik je naveo kako se mora držati rasporeda sati zbog stranog jezika i vjeronauka te tako ideja o tematskom planiranju „pada u vodu“; nastavni plan se treba realizirati; jedan ispitanik navodi da se uglavnom mora sve obraditi, pokoja lekcija ne, ali to nije sloboda.

Pet ispitanika smatra da ima istu slobodu prema Kurikulumu kao što su imali i prema Nastavnom planu i programu.

Čak 79 ispitanika, odnosno 73,8% ispitanika je odgovorilo kako smatraju da prema Kurikulumu imaju više slobode u planiranju i odabiru nastavnih sadržaja te njihovoj realizaciji nego što su imali prema Nastavnom planu i programu.

Obrazloženja za odgovor DA: veća sloboda u kreativnosti i samom planiranju; neke stvari se mogu i više puta ponavljati, tj. duže ako većini učenika neki pojmovi ne idu kako bi trebali; sve se svodi na ishode, a ishodi se mogu ostvariti različitim sadržajima, postupcima i strategijama; svi sadržaji prilagođavaju se razredu; zbog tematskog planiranja; ima više slobode, ali i dalje ima puno sadržaja; važno je iskustvo; ima više slobode, ali kad je u pitanju Hrvatski jezik; kurikulum je složen na način da omogućuje veću slobodu; uvelike pomažu tableti i digitalna tehnologija; plan se može korigirati prema vlastitoj procjeni napretka, dodavati i oduzimati; ima više integracije, ocjenjivanja više predmeta na jednom zadatku; Kurikul je okviran; nema polugodišnjeg obveznog vremenika; više se razvijaju kompetencije, znanja koja su više praktične nego činjenične prirode.

2. Smatrate li, prema dosadašnjem iskustvu, da je korisnije za učenike da u prvom razredu usvajaju samo pisanje velikih i malih tiskanih slova? DA / NE (Obrazložite svoj odgovor)

2. pitanje (N = 107)	DA		NE		DA I NE		NEŠTO DRUGO	
	N	%	N	%	N	%	N	%
	84	78,5	19	17,8	1	0,9	3	2,8

Tablica 2. Prikaz odgovora ispitanika i postotak odgovora na 2. pitanje

Na ovo pitanje odgovorilo je 107 ispitanika.

Osamdeset četiri ispitanika smatra da je korisnije za učenike da u prvom razredu usvajaju samo pisanje velikih i malih tiskanih slova.

Razlog tome, prema mišljenju ispitanika, jest taj što djeca dolaze u školu sa slabo razvijenom motorikom. Sve više je djece koja imaju govorne teškoće, pa se više vremena može posvetiti razvoju govora. Ispitanici smatraju da ako djeca usvajaju pisanje samo velikih tiskanih slova, imaju više vremena za razvijanje čitanja. Pisanjem samo velikih tiskanih slova poboljšava se grafomotorika učenika te učenici lakše savladavaju pisanje pisanih slova. Učitelji također smatraju da sada imaju više vremena za uvježbavanje i ponavljanje.

Nadalje, 19 ispitanika se ne slaže da je korisnije za učenike da u 1. razredu osnovne škole usvajaju samo pisanje velikih i malih tiskanih slova. Ispitanici koji se ne slažu smatraju da se ovim postupkom nastavni sadržaj razvukao te da djeca već dolaze s predznanjem o tiskanim slovima.

Tri ispitanika ne mogu odrediti je li korisno za učenike usvajanje i pisanje samo velikih tiskanih slova. Kao razlog navode „turbulentnu“ školsku godinu.

Jedan ispitanik nije se mogao odlučiti je li usvajanje pisanja samo velikih i malih tiskanih slova korisno za učenike.

3. Budući da učenici sada usvajaju pisanje i čitanje samo velikih i malih tiskanih slova, traje li Vam pripremno razdoblje duže ili kraće? DA / NE (Obrazložite svoj odgovor)

3. pitanje (N = 108)	DUŽE		KRAĆE		NE		NEŠTO DRUGO	
	N	%	N	%	N	%	N	%
	46	42,6	4	3,7	53	49,1	5	4,6

Tablica 3. Prikaz odgovora ispitanika i postotak odgovora na 3. pitanje

Na ovo pitanje odgovorilo je 108 ispitanika.

Odgovor da pripremno razdoblje traje duže dalo je 46 ispitanika. Naglasili su da sada imaju više vremena za razvijanje grafomotorike i glasovne analize i sinteze.

Odgovor da pripremno razdoblje traje kraće dalo je 4 ispitanika.

Nadalje, 53 ispitanika odgovorilo je da im pripremno razdoblje ne traje duže, odnosno odgovorili su da im pripremno razdoblje traje jednako dugo kao i prije.

Četiri ispitanika je odgovorilo da pripremno razdoblje ovisi o sastavu razreda.

Jedan ispitanik je naveo da bi pripremno razdoblje prema didaktici trebalo trajati 6 tjedana.

4. Prema Kurikulumu Hrvatskoga jezika učenici prvog razreda pišu samo velikim tiskanim slovima, a mala tiskana slova upoznaju samo radi čitanja. Koje je Vaše mišljenje o pisanju rečenica samo velikim tiskanim slovima?

4. pitanje (N = 108)	SLAŽEM SE		NE SLAŽEM SE		KOMBINACIJA VTS I MTS	
	N	%	N	%	N	%
	42	38,9	22	20,4	44	40,7

Tablica 4. Prikaz odgovora ispitanika i postotak odgovora na 4. pitanje

Na ovo pitanje je odgovorilo 108 ispitanika.

S tvrdnjom da je korisnije za učenike da pišu samo velikim tiskanim slovima, a mala tiskana slova upoznaju samo radi čitanja slaže se 42 ispitanika.

Ispitanici su naveli da je dovoljno pisati samo velikim tiskanim slovima.

Međutim, 22 ispitanika ne slaže se da učenici pišu samo velikim tiskanim slovima. Stavovi učitelja koji se ne slažu s pisanjem rečenica samo velikim tiskanim slovima su: *ako se piše samo velikim tiskanim slovima, teže će se usvojiti pravilo o pisanju velikog početnog slova na početku rečenice i pisanju vlastitih imena.*

Čak 44 ispitanika odgovorilo je da njihovi učenici pišu i velikim i malim tiskanim slovima.

Ispitanici su naveli da učenici pišu i malim tiskanim slovima kod obrade pravila o pisanju velikog početnog slova

5. Ako Vaši učenici pišu samo velikim tiskanim slovima, kako usvajate i vrednujete pravilo o pisanju velikog početnog slova na početku rečenice i pisanju vlastitih imena?

5. pitanje (N = 107)	PISANJE VTS I MTS		ZAOKUŽIVANJE BOJOM		PREPOZNAVANJE POČETNOG SLOVA		PRIMJERI IZ UDŽBENIKA, DIGITALNI ALATI		IGRE	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
	68	64,4	18	17,3	2	1,9	5	4,8	2	1,9
	CRTEŽI		PODCRTAVANJE		TEKSTOVI		PODEBLJAVANJE SLOVA		NE VREDNUJEM PRAVILO	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
	1	0,9	3	2,9	3	2,9	20	19,2	3	2,9

Tablica 5. Prikaz odgovora ispitanika i postotak odgovora na 5. pitanje

Na ovo pitanje odgovorilo je 104 ispitanika.

Ispitanici su naveli ove mogućnosti usvajanja i vrednovanja pravila o pisanju velikog početnog slova na početku rečenice i pisanju vlastitih imena: *pisanje velikih i malih tiskanih slova; zaokruživanjem bojom sve što se piše velikim početnim slovo; zadaci u kojem učenici moraju prepoznati veliko početno slovo, npr. zrinka Zrinka (zaokruži točno napisanu riječ); primjerima iz udžbenika, razni digitalni alati, igre i crteži; prepoznavanje i podcrtavanje slova koje se piše velikim početnim slovom.*

Čak 68 ispitanika navelo je da učenici pišu velikim i malim tiskanim slovima kod usvajanja i vrednovanja pravila o pisanju velikog početnog slova na početku rečenice i pisanju vlastitih imena.

Nadalje, 18 ispitanika odgovorilo je da pravilo o pisanju velikog početnog slova provjeravaju na način da učenici trebaju određenom bojom zaokružiti riječ ili slovo koje se piše velikim početnim slovom.

Dva ispitanika odgovorila su da učenici trebaju prepoznati slovo ili riječ koja se piše velikim početnim slovom.

Pet ispitanika odgovorilo da primjerima iz udžbenika i pomoću digitalnih alata provjeravaju usvojenost pravila.

Dva ispitanika navelo je da pomoću igre provjeravaju usvojenost pravila, a jedan ispitanik naveo je da usvojenost pravila provjerava pomoću crteža.

Tri ispitanika odgovorila su da koriste tekstove za provjere. Isto tako, 3 ispitanika je navelo da učenici trebaju podcrtati slovo ili riječ koja se piše velikim početnim slovom.

Dvadeset ispitanika odgovorilo je da učenici trebaju podebljati slovo koje se piše velikim početnim slovom, a 3 ispitanika navelo je da ne vrednuje usvojenost pravila o pisanju velikog početnog slova.

6. *Smatrate li da Vam izostavljanje usvajanja pisanih slova omogućuje razvijanje čitalačkih sposobnosti i ostalih sadržaja koji prema Nastavnom planu i programu nisu bili toliko zastupljeni? DA / NE (Objasnite svoj odgovor)*

6. pitanje (N = 108)	DA		NE		DJELOMIČNO		NE ZNAM	
	N	%	N	%	N	%	N	%
	92	85,2	12	11,1	2	1,9	2	1,9

Tablica 6. Prikaz odgovora ispitanika i postotak odgovora na 6. pitanje

Na ovo pitanje odgovorilo je 108 ispitanika.

Dva ispitanika ne znaju odgovor na ovo pitanje zbog „krnje“ nastavne godine.

Dva ispitanika djelomično smatraju da im izostavljanje usvajanje pisanih slova omogućuje razvoj čitalačkih sposobnosti i ostalih sadržaja koji prema Nastavnom planu i programu nisu toliko zastupljeni.

Nadalje, 12 ispitanika se ne slaže da im izostavljanje usvajanja pisanih slova omogućuje razvijanje čitalačkih sposobnosti i ostalih sadržaja.

Ispitanici koji su odgovorili negativno smatraju da razvoj čitalačkih sposobnosti učenika ovisi isključivo o njihovoj spremnosti (čujnost glasa, povezivanje glasa i slova, glasovna analiza i sinteza); učenici su podjednako dobro čitali i kad su usvajali pisana slova u 1. razredu.

Čak 92 ispitanika odgovorila su da smatraju kako izostavljanjem usvajanja pisanja pisanih slova omogućuje razvijanje čitalačkih sposobnosti i ostalih sadržaja. Smatraju da se razvija čitanje, govor, usmeno izražavanje.

7. Odabirete li lektirne naslove koji su bili propisani Nastavnim planom i programom ili se sada okrećete drugim naslovima? Obrazložite svoj odgovor.

7. pitanje (N = 108)	KOMBINACIJA STARIH I NOVIH NASLOVA		NASLOVI PREMA NPP-U		NOVI NASLOVI		ODABIR OVISI O OPREMLJENOSTI KNJIŽNICE	
	N	%	N	%	N	%	N	%
	80	74,1	19	17,6	3	2,8	6	5,6

Tablica 7. Prikaz odgovora ispitanika i postotak odgovora na 7. pitanje

Na ovo pitanje odgovorilo je 108 ispitanika.

Njih 80 odgovorilo je da kombiniraju lektirne naslove koji su bili propisani Nastavnim planom i programom, ali i da se sada okreću i drugi naslovima za koje smatraju da su zanimljivi učenicima.

Nadalje, 19 ispitanika bira samo naslove propisane Nastavnim planom i programom jer smatraju da ih ima dovoljno.

Šest ispitanika je navelo da odabir lektirnih naslova ovisi o opremljenosti školske knjižnice.

Tri ispitanika je odgovorilo da sada odabire nove lektirne naslove. Jedan ispitanik naveo je da se pojavom digitalnih sadržaja (slikovnica i slično) omogućuje veći izbor lektirnih naslova.

Jedan ispitanik naveo je da ukoliko ima dijete s posebnim potrebama ili dijete bez jednog roditelja, tada odabire neke lektirne naslove s prigodnim naslovom kako bi se to dijete moglo poistovjetiti, ali i da ga ostali učenici prihvate.

8. Koje oblike vrednovanja najčešće koristite na satovima hrvatskoga jezika i zašto?

8. pitanje (N = 105)	FORMATIVNO		SUMATIVNO		VREDNOVANJE ZA UČENJE		VREDNOVANJE KAO UČENJE	
	N	%	N	%	N	%	N	%
	35	33,3	8	7,6	44	41,9	46	43,8
	VREDNOVA- NJE NAUČENOG		SAMOVREDNOV- ANJE		VRŠNJAČKO VREDNOVANJE		BEZ ODGOVORA	
	N	%	N	%	N	%	N	%
	32	30,5	27	25,7	22	20,9	8	7,6

Tablica 8. Prikaz odgovora ispitanika i postotak odgovora na 8. pitanje

8. pitanje (N = 105)	DVA ILI VIŠE OBLIKA VREDNOVANJA		JEDAN OBLIK VREDNOVANJA		BEZ ODGOVORA	
	N	%	N	%	N	%
	72	68,6	25	23,8	8	7,6

Tablica 9. Prikaz odgovora ispitanika i postotak odgovora na 8. pitanje

Na ovo pitanje odgovorilo je 105 ispitanika.

U odgovorima je vidljivo da ispitanici koriste različite oblike vrednovanja. Osim formativnog i sumativnog vrednovanja, u odgovorima su se pojavili i novi oblici vrednovanja, kao što su vrednovanje za učenje, vrednovanje kao učenje, vrednovanje naučenog, samovrednovanje, vršnjačko vrednovanje.

Sedamdeset dva ispitanika, odnosno njih 68,6%, na satovima hrvatskog jezika najčešće koriste dva ili više oblika vrednovanja.

Nadalje, 25 ispitanika, odnosno 23,8% ispitanika, navelo je da najčešće koriste jedan oblik vrednovanja na satovima hrvatskoga jezika.

Trideset pet ispitanika odgovorilo je da na satovima hrvatskog jezika koristi formativno vrednovanje jer smatraju da je to vrednovanje poticajno.

Osam ispitanika odgovorilo je da koristi sumativno vrednovanje.

Četrdeset četiti ispitanika odgovorilo je da koristi vrednovanje za učenje, a 46 ispitanika navelo je da koristi vrednovanje kao učenje.

Trideset dva ispitanika odgovorilo je da koristi vrednovanje naučenog.

Dvadeset sedam ispitanika odgovorilo je da koristi i samovrednovanje, a 22 ispitanika odgovorilo je da koristi i vršnjačko vrednovanje na satovima hrvatskoga jezika.

Osam ispitanika nije navelo koje oblike vrednovanja koriste na satovima hrvatskoga jezika.

9. Koliko često koristite IKT u nastavi hrvatskoga jezika i u kojim situacijama?

9. pitanje (N = 107)	SVAKODNEVNO		ČESTO		POVREMENO		NIKAD	
	N	%	N	%	N	%	N	%
	41	38,3	40	37,4	24	22,2	2	1,9

Tablica 10. Prikaz odgovora ispitanika i postotak odgovora na 9. pitanje

Na ovo pitanje odgovorilo je 107 ispitanika.

Čak 41 ispitanik svakodnevno koristi IKT u nastavi hrvatskoga jezika, a najčešće kao motivaciju ili na satovima ponavljanja.

Četrdeset ispitanika odgovorilo je da često koriste IKT na nastavi hrvatskoga jezika, a 24 ispitanika je odgovorilo da povremeno koriste IKT na satovima hrvatskoga jezika.

Dva ispitanika naveli su da nikad ne koriste IKT, ali da bi ga koristili, no to nije moguće jer nemaju internetske veze ili im je internetska veza slaba.

10. Na sljedeće tvrdnje odgovorite jednim od navedenih kriterija vrednovanja. Kao učitelj/učiteljica koja radi po kurikularnom programu Škola za Život u prvome razredu u školskoj godini 2019./2020., iznesite svoje mišljenje o dolje navedenim tvrdnjama u tablici.

	Slazem se u potpunosti	slazem se	nit se slazem/niti se ne slazem	ne slazem se	uopće se ne slazem
1. Planiranje nastavnih tema i sadržaja Hrvatskoga jezika u 1. razredu bilo je jednostavnije i lakše prema programskom planiranju (HNOS-u)					
2. Planiranje nastavnih tema i sadržaja Hrvatskoga jezika u 1.razredu jednostavnije je i lakše prema kurikularnom planiranju.					
3. Nastavne teme i sadržaji prema programskom planiranju određeni su jasno i konkretno.					
4. Nastavne teme i sadržaji prema kurikularnom planiranju određeni su jasno i konkretno.					

Tablica 11. Tablica s tvrdnjama

10. pitanje (N = 108)	U POTPUNOSTI SE SLAŽEM		SLAŽEM SE		NITI SE SLAŽEM/NITI SE NE SLAŽEM		NE SLAŽEM SE		UOPĆE SE NE SLAŽEM	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1. tvrdnja	15	13,9	23	21,3	46	42,6	21	19,4	3	2,8
2. tvrdnja	13	12	25	23,1	44	40,7	18	16,7	8	7,4
3. tvrdnja	20	18,5	38	25,2	36	33,3	10	9,3	4	3,7
4. tvrdnja	11	10,2	28	25,9	36	33,3	25	23,1	8	7,4

Tablica 12. Prikaz odgovora ispitanika i postotak odgovora na 10. pitanje

Za prvi tvrdnju *Planiranje nastavnih tema i sadržaja Hrvatskoga jezika u 1. razredu* bilo je jednostavnije i lakše prema programskom planiranju (HNOS-u) 15 ispitanika se u potpunosti slaže, odnosno 13,9% ispitanika; 23 ispitanika se slaže, odnosno 21,3% ispitanika; 46 ispitanika se niti slaže niti ne slaže, odnosno 42,6% ispitanika; 21 ispitanik se ne slaže s tvrdnjom, odnosno 19,4% ispitanika te 3 ispitanika se uopće ne slaže s tvrdnjom, odnosno 2,8% ispitanika.

Kod druge tvrdnje *Planiranje nastavnih tema i sadržaja Hrvatskoga jezika u 1.razredu jednostavnije je i lakše prema kurikularnom planiranju* 13 ispitanika se u potpunosti slaže s njom, odnosno 12% ispitanika; 25 ispitanika se slaže s tvrdnjom, odnosno 23,1% ispitanika; 44 ispitanika se niti slaže niti ne slaže, odnosno 40,7% ispitanika; 18 ispitanika se ne slaže s tvrdnjom, odnosno 16,7% ispitanika te 8 ispitanika se uopće ne slaže s tvrdnjom, odnosno 7,4% ispitanika.

Kod treće tvrdnja *Nastavne teme i sadržaji prema programskom planiranju određeni su jasno i konkretno* 20 ispitanika se u potpunosti se slaže tvrdnjom, odnosno 18,5% ispitanika; 38 ispitanika se slaže s tvrdnjom, odnosno 25,2%; 36 ispitanika niti se slaže niti ne slaže s tvrdnjom, odnosno 33,3%; 10 ispitanika se ne slaže, odnosno 9,3% ispitanika te 4 ispitanika se uopće ne slaže s tvrdnjom, odnosno 3,7% ispitanika.

Kod četvrte tvrdnje *Nastavne teme i sadržaji prema kurikularnom planiranju određeni su jasno i konkretno* 11 ispitanika se u potpunosti slaže s tvrdnjom, odnosno 10,2% ispitanika; 28 ispitanika se slaže s tvrdnjom, odnosno 25,9% ispitanika; 36 ispitanika se niti slaže niti ne slaže s tvrdnjom, odnosno 33,3%

ispitanika; 25 ispitanika se ne slaže, odnosno 23,1% ispitanika te 8 ispitanika se uopće ne slaže s tvrdnjom, odnosno 7,4% ispitanika.

11. Želite li napisati još neko svoje razmišljanje o ovoj temi, možete ga ovdje navesti.

Kod ovog pitanja htjela bih izdvojiti nekoliko odgovora:

Trebamo svi skupa još puno raditi, komunicirati, izmjenjivati iskustva, mijenjati ono što se nije pokazalo dobro, a Školu za život graditi na pozitivnim iskustvima i primjerima.

Osobno sam zadovoljnija načinom rada u 1.razredu prema Kurikularnom planiranju jer je manje stresno, jer ima dovoljno vremena za posvetiti se individualnim potrebama učenika, izražavanju i čitanju te nema tereta i opterećenja usvajanja školskog rukopisnog pisma.

Premda volim uvoditi suvremene metode i IKT u nastavi, osjećam veliku potrebu osigurati nešto vremena za boravak u prirodi, rad s rukama, praktičan rad, za što još uvijek nemamo dovoljno vremena.

Učitelji uvijek oslušuju razred i učenike s kojima rade. Prema tome stvaraju, mijenjaju, prilagođavaju i proširuju teme, sadržaje, metode. Razred je velika individua, zasebno tijelo koje funkcionira izvrsno samo ako ga dobro oslušujemo.

11. Zaključak

Pišući ovaj rad došla sam do zaključka da je izvedba nastave hrvatskoga jezika u 1. razredu osnovne škole složen i zahtjevan proces. Danas u školu dolaze nove generacije djece koje još nazivamo iGeneracijama koja su drugačija od dosadašnjih generacija čija je već predškolska dob obilježena tehnologijom. Svime navedenim učitelju dolazak u prvi razred predstavlja jedan veliki izazov. Naročito je to prisutno u posljednje dvije godine kada je uveden novi Nacionalni kurikulum. Cilj ovog diplomskog rada je usporedba programskog i kurikulskog planiranja u nastavi hrvatskoga jezika u 1. razredu osnovne škole. Glavne razlike između programskog i kurikulskog planiranja, odnosno Nastavnog plana i programa te Nacionalnog kurikuluma su: veći naglasak je na ishodima učenja, a ne na sadržaju učenja i poučavanja, novi oblici vrednovanja (vrednovanje kao učenje, vrednovanje za učenje, samovrednovanje i vršnjačko vrednovanje), izostavljeno je usvajanje pisanja pisanih slova, uvodi se IKT tehnologija, uvode se međupredmetne teme, razvoj generičkih kompetencija, nema propisanog popisa djela za lektiru, učitelji imaju veću slobodu i autonomiju u svom radu.

Provela sam istraživanje među učiteljima koji trenutno rade u 1. razredu osnovne škole u Republici Hrvatskoj. Cilj istraživanja bio je uvidjeti kakvo je mišljenje učitelja o programskom i kurikulskom planiranju. Rezultati istraživanja otkrivaju da učitelji smatraju da sada imaju više slobode u radu, zadovoljniji su kurikulskim planiranjem, više vremena posvećuju čitalačkim sposobnostima i razvijanju nekih drugih vještina koje do sada nisu razvijali u tolikoj mjeri.

Učitelj i dalje ima veliku ulogu u odgojno-obrazovnom procesu, a naročito u nastavi hrvatskoga jezika jer je on moderator svih aktivnosti koje se provode i kreator u nastavnom procesu.

Literatura

1. Marsh, C.J. (1994). *Kurikulum: temeljni pojmovi*. Zagreb: Educa
2. Ministarstvo znanosti i obrazovanja (2018). *Nacionalni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik*. Zagreb
3. Ministarstvo znanosti i obrazovanja (2017). *Nacionalni kurikulum za osnovnoškolski odgoj i obrazovanje*. Zagreb
4. Ministarstvo znanosti i obrazovanja (2017). *Okvir Nacionalnoga kurikuluma*. Zagreb
5. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa (2006). *Nastavni plan i program za osnovnu školu*. Zagreb
6. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa (2005). *Vodič kroz Hrvatski Nacionalni Obrazovni Standard za osnovnu školu*. Zagreb
7. Rosandić, D. (2003). *Kurikulski metodički obzori*. Zagreb: Školske novine
8. Slaviček, M. (2008). *HNOS i vrednovanje*. Zagreb: Profil
9. Pavličević-Franić, D., Velički, V., Aladrović Slovaček, K., Domišljanović, V. (2020). *Čitam i pišem 1 Hrvatska početnica*. Zagreb: Alfa
10. Pravilnik o načinu praćenja i ocjenjivanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi, NN 92/95
11. Španić, A., Jurić, J., Zokić, T., Vladušić, B. (2020). *Svijet riječi 1* Zagreb: Školska knjiga
12. Uredništvo Alfe (2019). *Alfa udžbenici 19/20 RAZREDNA NASTAVA – katalog udžbenika i drugih obrazovnih materijala za frontalno uvođenje kurikularne reforme u prve razrede osnovne škole u školskoj godini 2019./2020*. Zagreb: Alfa
13. Uredništvo Školske knjige (2019). *Istraži, prepoznaj, odaberi UČENJE ZA BUDUĆNOST – razredna nastava*. Zagreb: Školska knjiga

14. Uredništvo Školske knjige (2019). *Učenje za budućnost*. Zagreb: Školska knjiga
15. Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi NN 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14, 07/17, 68/18, 98/19
16. Zakon o osnovnom školstvu, čl. 22. NN, broj 59/9., 26/93., 27/93., 29/94., 7/96., 59/01., 14/01. i 76/05

PRILOZI

Prilog 1. Anketa Mišljenja učitelja 1. razreda o programskom i kurikulskom planiranju

Poštovani,

Moje ime je Lucija Kušan i studentica sam 5. godine Učiteljskog fakulteta, Odsjek u Čakovcu.

Zamolila bih Vas da ispunite ovu anketu u svrhu diplomskog rada na temu Nastava

hrvatskoga jezika u 1. razredu osnovne škole – usporedba programskog i kurikulskog

planiranja. Anketa je anonimna.

Unaprijed se zahvaljujem na Vašem trudu i izdvojenom vremenu!

Odgovore na sljedeća pitanja označite kvačicom.

a) Spol

M ž

b) Mjesto rada

Područna škola Matična škola

c) Godine radnog iskustva:

1 - 5 godina

6 - 10 godina

11 - 15 godina

16 - 20 godina

21 i više godina

1. Smatrate li da sada prema Kurikulumu imate više slobode u planiranju i odabiru nastavnih sadržaja te u njihovoj realizaciji nego prema Nastavnom planu i programu.

DA/NE (Objasnite svoj odgovor)

2. Smatrate li da je korisnije za učenike da u prvom razredu usvajaju samo pisanje velikih i malih tiskanih slova? DA/NE (Objasnite svoj odgovor)

3. Kako učenici sada usvajaju pisanje i čitanje samo velikih i malih tiskanih slova, traje li Vam pripremno razdoblje duže ili kraće? DA/NE (Objasnite svoj odgovor)

4. Prema Kurikulumu Hrvatskoga jezika učenici prvog razreda pišu samo velikim tiskanim slovima, a mala tiskana slova upoznaju samo radi čitanja. Koje je Vaše mišljenje o pisanju rečenica samo velikim tiskanim slovima?

5. Ako Vaši učenici pišu samo velikim tiskanim slovima, kako usvajate i vrednujete pravilo o pisanju velikog početnog slova na početku rečenice i pisanju vlastitih imena?

6. Smatrate li da Vam izostavljanje usvajanja pisanih slova omogućuje razvijanje čitalačkih sposobnosti i ostalih sadržaja koji prema Nastavnom planu i programu nisu bili toliko zastupljeni? DA/NE (Obrazložite svoj odgovor)

7. Odabirete li lektirne naslove koji su bili propisani Nastavnim planom i programom ili se sada okrećete drugim naslovima? DA/NE (Obrazložite svoj odgovor)

8. Koje oblike vrednovanja najčešće koristite na satovima hrvatskoga jezika i zašto?

9. Koliko često koristite IKT u nastavi hrvatskoga jezika i u kojim situacijama?

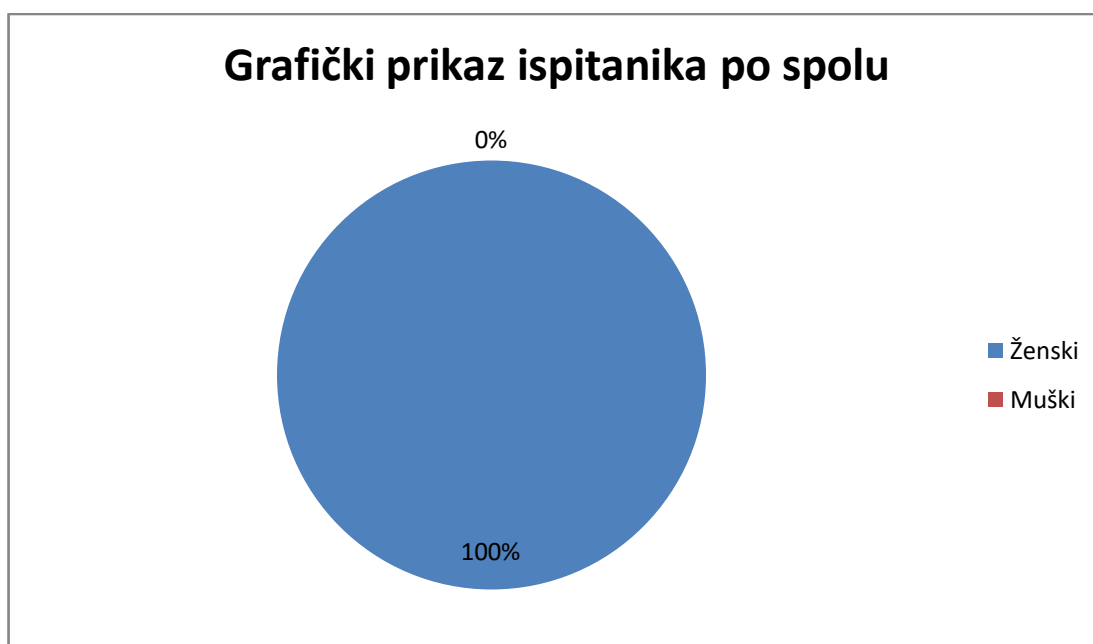
10. Na sljedeće tvrdnje odgovorite jednim od navedenih kriterija vrednovanja.

Kao učitelj/učiteljica koja radi po kurikularnom programu Škola za Život u prvome razredu u školskoj godini 2019./2020., iznesite svoje mišljenje o dolje navedenim tvrdnjama u tablici.

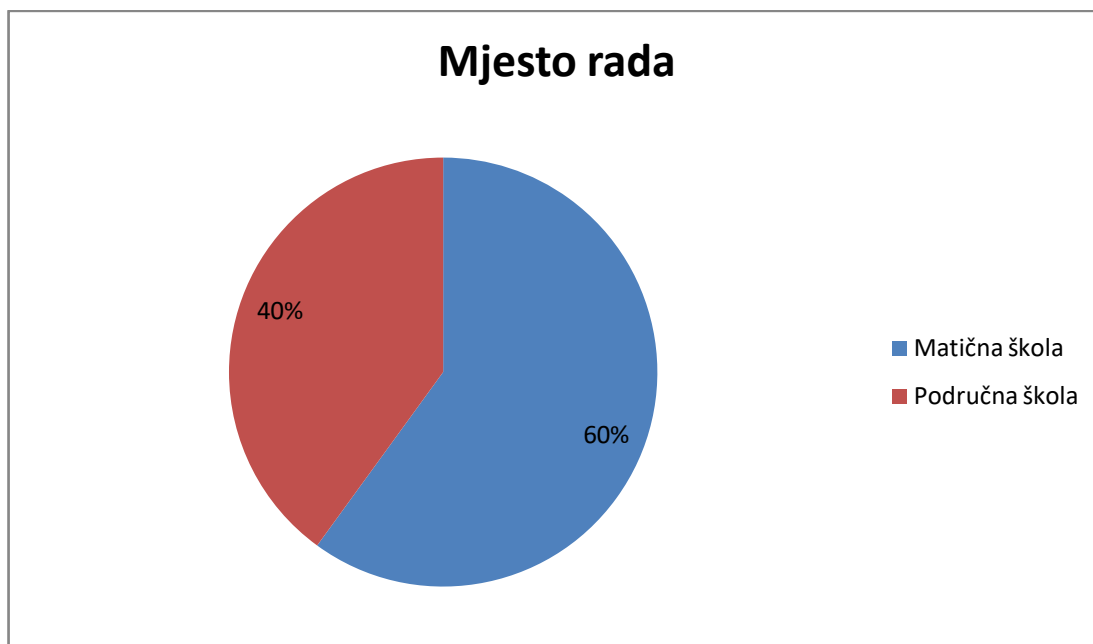
	Slažem se u potpunosti	slažem se	nit i se slažem/nit i se ne slažem	ne slažem se	uopće se ne slažem
1. Planiranje nastavnih tema i sadržaja Hrvatskoga jezika u 1. razredu bilo je jednostavnije i lakše prema programskom planiranju (HNOS-u)					
2. Planiranje nastavnih tema i sadržaja Hrvatskoga jezika u 1.razredu jednostavnije je i lakše prema kurikularnom planiranu.					
3. Nastavne teme i sadržaji prema programskom planiranju određeni su jasno i konkretno.					
4. Nastavne teme i sadržaji prema kurikularnom planiranju određeni su jasno i konkretno.					

11. Želite li napisati još neko svoje razmišljanje o ovoj temi, možete ga ovdje navesti.

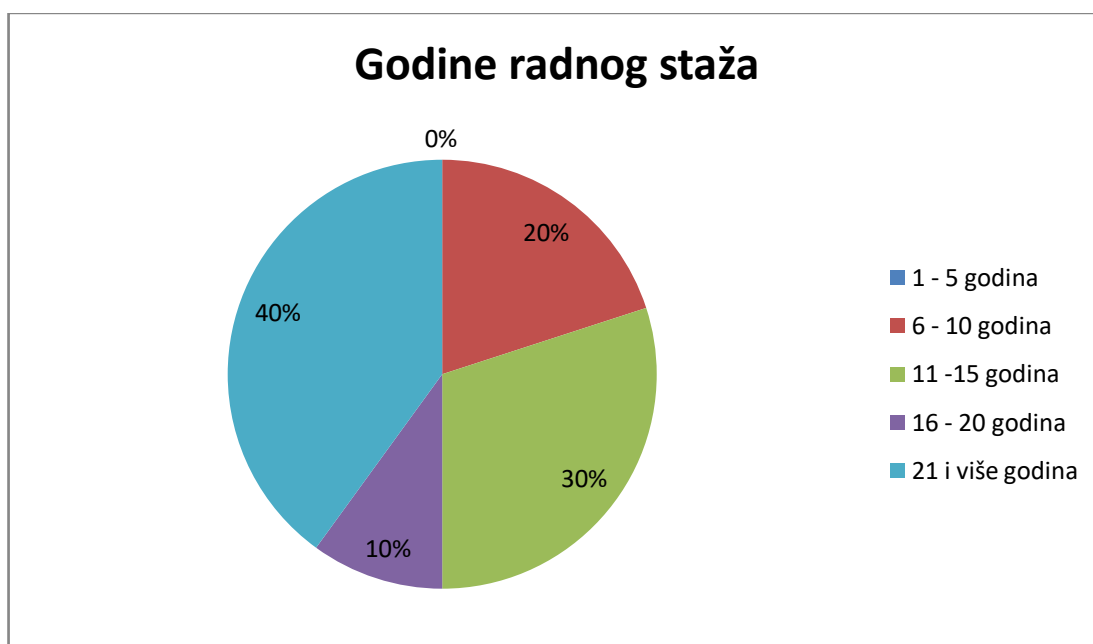
Prilog 2. *Grafički prikaz 1. – Grafički prikaz ispitanika prema spolu*

Prilog 3. Grafički prikaz 2. Grafički prikaz ispitanika prema mjestu rada

Prilog 4. Grafički prikaz 3. Grafički prikaz ispitanika prema godinama radnog staža

Prilog 5. Tablica 1. Prikaz odgovora ispitanika i postotak odgovora na 1. pitanje

1. pitanje (N = 107)	DA		NE		ISTO	
	N	%	N	%	N	%
	79	73,8	23	21,5	5	4,75

Prilog 6. Tablica 2. Prikaz odgovora ispitanika i postotak odgovora na 2. pitanje

2. pitanje (N = 107)	DA		NE		DA I NE		NEŠTO DRUGO	
	N	%	N	%	N	%	N	%
	84	78,5	19	17,8	1	0,9	3	2,8

Prilog 7. Tablica 3. Prikaz odgovora ispitanika i postotak odgovora na 3. pitanje

3. pitanje (N = 108)	DUŽE		KRAĆE		NE		NEŠTO DRUGO	
	N	%	N	%	N	%	N	%
	46	42,6	4	3,7	53	49,1	5	4,6

Prilog 8. Tablica 4. Prikaz odgovora ispitanika i postotak odgovora na 4. pitanje

4. pitanje (N = 108)	SLAŽEM SE		NE SLAŽEM SE		KOMBINACIJA VTS I MTS	
	N	%	N	%	N	%
	42	38,9	22	20,4	44	40,7

Prilog 9. Tablica 5. Prikaz odgovora ispitanika i postotak odgovora na 5. pitanje

5. pitanje (N = 107)	PISANJE VTS I MTS		ZAOKUŽIVANJE BOJOM		PREPOZNAVANJE POČETNOG SLOVA		PRIMJERI IZ UDŽBENIKA, DIGITALNI ALATI		IGRE	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
	68	64,4	18	17,3	2	1,9	5	4,8	2	1,9
CRTEŽI	PODCRTAVANJE		TEKSTOVI		PODEBLJAVANJE SLOVA		NE VREDNUJEM PRAVILO			
	N	%	N	%	N	%	N	%		
	1	0,9	3	2,9	3	2,9	20	19,2	3	2,9

Prilog 10. Tablica 6. Prikaz odgovora ispitanika i postotak odgovora na 6. pitanje

6. pitanje (N = 108)	DA		NE		DJELOMIČNO		NE ZNAM	
	N	%	N	%	N	%	N	%
	92	85,2	12	11,1	2	1,9	2	1,9

Prilog 11. Tablica 7. Prikaz odgovora ispitanika i postotak odgovora na 7. pitanje

7. pitanje (N = 108)	KOMBINACIJA STARIH I NOVIH NASLOVA		NASLOVI PREMA NPP-U		NOVI NASLOVI		ODABIR OVISI O OPREMLJENOSTI KNJIŽNICE	
	N	%	N	%	N	%	N	%
	80	74,1	19	17,6	3	2,8	6	5,6

Prilog 12. Tablica 8. Prikaz odgovora ispitanika i postotak odgovora na 8. pitanje

8. pitanje (N = 105)	FORMATIVNO		SUMATIVNO		VREDNOVANJE ZA UČENJE		VREDNOVANJE KAO UČENJE	
	N	%	N	%	N	%	N	%
	35	33,3	8	7,6	44	41,9	46	43,8
	VREDNOVA- NJE NAUČENOG		SAMOVREDNOV- ANJE		VRŠNJAČKO VREDNOVANJE		BEZ ODGOVORA	
	N	%	N	%	N	%	N	%
	32	30,5	27	25,7	22	20,9	8	7,6

Prilog 13. Tablica 9. Prikaz odgovora ispitanika i postotak odgovora na 8. pitanje

8. pitanje (N = 105)	DVA ILI VIŠE OBLIKA VREDNOVANJA		JEDAN OBLIK VREDNOVANJA		BEZ ODGOVORA	
	N	%	N	%	N	%
	72	68,6	25	23,8	8	7,6

Prilog 14. Tablica 10. Prikaz odgovora ispitanika i postotak odgovora na 9. pitanje

9. pitanje (N = 107)	SVAKODNEVNO		ČESTO		POVREMENO		NIKAD	
	N	%	N	%	N	%	N	%
	41	38,3	40	37,4	24	22,2	2	1,9

Prilog 15. *Tablica 11. Tablica s tvrdnjama*

	Slažem se u potpunosti	slažem se	niti se slažem/niti se ne slažem	ne slažem se	uopće se ne slažem
1. Planiranje nastavnih tema i sadržaja Hrvatskoga jezika u 1. razredu bilo je jednostavnije i lakše prema programskom planiranju (HNOS-u)					
2. Planiranje nastavnih tema i sadržaja Hrvatskoga jezika u 1.razredu jednostavnije je i lakše prema kurikularnom planiranju.					
3. Nastavne teme i sadržaji prema programskom planiranju određeni su jasno i konkretno.					
4. Nastavne teme i sadržaji prema kurikularnom planiranju određeni su jasno i konkretno.					

Prilog 16. *Tablica 12. Prikaz odgovora ispitanika i postotak odgovora na 10. pitanje*

10. pitanje (N = 108)	U POTPUNOSTI SE SLAŽEM		SLAŽEM SE		NITI SE SLAŽEM/NITI SE NE SLAŽEM		NE SLAŽEM SE		UOPĆE SE NE SLAŽEM	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1. tvrdnja	15	13,9	23	21,3	46	42,6	21	19,4	3	2,8
	13	12	25	23,1	44	40,7	18	16,7	8	7,4
2. tvrdnja	20	18,5	38	25,2	36	33,3	10	9,3	4	3,7
	11	10,2	28	25,9	36	33,3	25	23,1	8	7,4

Kratka biografska bilješka

Moje ime je Lucija Kušan. Rođena sam 25.10.1996. u Zaboku. Živim u Gornjoj Stubici, gdje sam i završila Osnovnu školu Matije Gupca. Nakon završene osnovne škole upisujem Srednju školu Zlatar u Zlataru, smjer upravni referent. Srednju školu završila sam 2015. godine. Iste godine upisujem Učiteljski fakultet, Odsjek u Čakovcu. Upisujem Integrirani preddiplomski i diplomski studij, modul odgojne znanosti.

Izjava o samostalnoj izradi rada

Ja, Lucija Kušan, izjavljujem da sam ovaj diplomski rad, na temu Nastava hrvatskoga jezika u 1. razredu osnovne škole – usporedba programskog i kurikulskog planiranja, izradila samostalno uz vlastito znanje, uz pomoć stručne literature i mentora, izv.prof.dr.sc. Tamare Turza-Bogdan.

POTPIS:
